

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 30. november 2023
Sagsnummer: 2023-210

./.

Til udvalgets orientering fremsendes hermed samlenotat for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023.

Jacob Jensen

/

Jesper Wulff Pedersen

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023

---

1. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande
- *Politisk enighed*
KOM (2023) 587
Side 3
2. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024
- *Politisk enighed*
KOM (2023) 578
Side 20
3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, og om ændring af forordning (EU) 2017/625
- *Generel indstilling*
KOM (2023) 411
Side 22
4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (Forordning om forstligt formeringsmateriale)
- *Status fra formandskabet*
KOM (2023) 415
Side 37
5. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale i Unionen og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/2031, (EU) nr. 2017/625 og (EU) nr. 2018/848, og om ophævelse af Rådets direktiv 66/401/EØF, 66/402/EØF, 68/193/EØF, 2002/53/EF, 2002/54/EF, 2002/55/EF, 2002/56/EF, 2002/57/EF, 2008/72/EF og 2008/90/EF (Forordning om planteformeringsmateriale)
- *Status fra formandskabet*
KOM (2023) 414
Side 42

6. Status for de strategiske planer under landbrugspolitikken
- *Information fra Kommissionen og formandskabet samt udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke *Side 49*
7. Markedssituationen for landbrugsvarer
- *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM-dokument foreligger ikke *Side 53*

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 10.-11. december 2023

1. **Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande** **KOM (2023) 587**

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande uden for Østersøen (forslaget om fiskerimuligheder). Forslaget omfatter dels EU-bestande, dels bestande, der forvaltes i fællesskab med tredjelande og dels autonome bestande, som EU får adgang til. Formålet med forslaget er at fastsætte TAC¹ for 2024 og for visse bestande også for 2025 og 2026 og fordele EU's rådighedsmængder til medlemsstaterne (kvoter) for fiskeriet. Forslaget vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser. Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande. Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på politisk enighed.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 587 af 25. oktober 2023 fremsat forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande. Forslaget er endnu ikke modtaget i en dansk sprogversion.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på politisk enighed.

Formål og indhold

Forslaget omfatter dels EU-fiskebestande, dels bestande, der forvaltes i fællesskab med tredjelande, og dels autonome bestande, som EU får adgang til at fiske. Formålet med forslaget er at fastsætte TAC for 2024 og for visse bestande også for 2025 og 2026 og fordele EU's rådighedsmængder til medlemsstaterne på niveauer, der er i overensstemmelse med den fælles fiskeripolitik's overordnede målsætninger. For et stort antal bestande er der i forslaget endnu ikke angivet et forslag til TAC, da disse bestande indgår i forhandlinger med tredjelande, eller afventer videnskabelig rådgivning. Omfanget af bestande uden forslag til konkrete TAC'er er blevet meget stort som følge af, at UK fra 1. januar 2021 er blevet en selvstændig kyststat.

Forslaget bygger på den videnskabelige rådgivning om fiskerimulighederne udarbejdet af Det Internationale Havundersøgelsesråd (ICES) under hensyntagen til principperne for TAC-fastsættelse, som

¹ TAC = Total Allowable Catches = samlede tilladte fangstmængder.

fremgår af Kommissionens meddelelse om status og retningslinjer for fiskerimulighederne for 2024 (Kommissionens politikerklæring - KOM (2023) 172).

Det fremgår af Kommissionens politikerklæring, at fiskebestandene i overensstemmelse med principperne i grundforordningen for EU's fælles fiskeripolitik ((EU) 1380/2013) skal være forvaltet efter målsætningerne om maksimalt bæredygtigt udbytte. Hovedmålsætningen for Kommissionens forslag til fastsættelse af fiskerimulighederne for 2024 vil derfor være at fastholde eller nå maksimalt bæredygtigt udbytte (F_{MSY}^2).

Kommissionen vil foreslå at anvende enten MSY-værdien (maksimalt bæredygtigt udbytte) eller det MSY-interval, som ICES har angivet, forudsat at de flerårige planer åbner mulighed for denne fleksibilitet, når der foreligger MSY-rådgivning. Der er en flerårig plan for de demersale bestande i Nordsøen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/973) og for de demersale bestande i Vestlige Farvande (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/472).

For bestande, hvor der ikke foreligger en fuld analytisk rådgivning, vil fiskerimuligheder blive foreslået på basis af den foreliggende videnskabelige rådgivning og uden at gå på kompromis med bevaringsbehovet for bestandene. Hvor der ikke foreligger videnskabelig rådgivning, vil Kommissionen anvende forsigtighedsprincippet på en systematisk, foruddefineret og gennemsigtig måde.

Landingsforpligtelsen er nu indført for alle fiskerier efter kvoterede arter i Nordsøen, Skagerrak, Kattegat, de nordvestlige og de sydvestlige farvande. Det betyder, at fiskerimulighederne skal fastsættes under hensyntagen til, at de nu skal afspejle fangsterne i stedet for at afspejle landingerne, jf. grundforordningen (EU) 1380/2013. Der er indført fleksibilitetsmekanismer, som kan indgå i forvaltningen af bestandene med henblik på at tilpasse fiskerimulighederne til en fuld landingsforpligtelse. Dette omfatter årtil-år-fleksibilitet og arts-fleksibilitet. Dertil kommer visse undtagelser fra landingsforpligtelsen gennem de minimis-undtagelser³ og undtagelser baseret på høj overlevelse. Kommissionen vil tage disse sidstnævnte mekanismer i betragtning ved fastsættelsen af TAC for de enkelte bestande.

For visse bestande har ICES rådgivet om, at der ikke bør være nogen fangster. Hvis denne rådgivning følges, vil det under landingsforpligtelsen indebære, at det ikke vil være muligt at fortsætte andre fiskerier, hvor disse bestande indgår som en uundgåelig bifangst. I sådanne situationer vil Kommissionen, for at sikre balancen mellem hensynet til mulighederne for et fortsat fiskeri, herunder socioøkonomiske hensyn, og hensynet til opnåelse af god økologisk tilstand for bestandene, foreslå specifikke TAC'er til bifangster. ICES' rådgivning for torsk i Kattegat er ligesom for 2020-2023 ingen fangster. TAC for torsk i Kattegat har i en længere årrække været fastsat alene til bifangster. Det foreslår Kommissionen også for 2024. Kommissionen har for 2024 også foreslået at videreføre de supplerende foranstaltninger for beskyttelse af torsk i Kattegat, som blev indført for fiskeriet i 2020, i form af selektive redskaber eller projekt med fuldt dokumenteret fiskeri med kameramonitorering. Forslaget indeholder endnu ikke en konkret TAC-størrelse for torsk i Kattegat. Kommissionen har videreført en bestemmelse fra 2023 om, at der kan afsættes en ekstra mængde torsk til fartøjer, der deltager i et projekt med elektronisk monitorering i Kattegat.

Forslaget inkluderer også en videreførelse af supplerende tiltag for torsk i Nordsøen og Skagerrak.

Aftaler med tredjelande

Forslaget implementerer de fiskeriaftaler, som EU indgår for 2024 med en række tredjelande for så vidt

---

² Den fiskeridødelighed der indebærer, at man kan opnå maksimalt bæredygtigt udbytte.

³ Undtagelse for små fangster af visse arter.

angår fiskerimuligheder, herunder Norge, UK og Grønland. Såfremt der indgås aftale om fiskerimuligheder med Island og Færøerne, vil disse fiskerimuligheder også blive indarbejdet. Der vil eventuelt endvidere kunne komme konsultationer mellem EU og Island med henblik på at genoptage en aftale om udveksling af fiskerimuligheder mellem de to parter, som har ligget stille siden 2008. Forslaget fordeler desuden de kvoter, som vedtages blandt andet på årsmøder mv. i NEAFC (Kommissionen for Fiskeriet i det Nordøstlige Atlanterhav), NAFO (Organisationen for Fiskeriet i det Nordvestlige Atlanterhav), ICCAT (Den Internationale Kommission for Bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet), IATTC (Den Inter-Amerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk) og CCAMLR (Konventionen om bevarelse af de marine levende ressourcer i Antarktis) m.fl. Endelig fordeles de kvoter, der aftales i kyststatsforhandlinger om makrel, atlanto-skandinavisk sild og blåhvilling.

EU-Norge-UK

De trilaterale konsultationer regulerer forvaltningen af seks fælles bestande i Nordsøen (torsk, kuller, mørksej, hvilling, rødspætte og sild), der tidligere var reguleret bilateralt mellem EU og Norge. Af de fælles forvaltede bestande er særligt torsk, rødspætte, mørksej og sild af betydning for Danmark.

EU-Norge

De bilaterale konsultationer mellem EU og Norge regulerer forvaltningen af syv fælles bestande i Skagerrak (torsk, kuller, hvilling, rødspætte, rejer, sild og brisling). EU og Norge fastsætter i fællesskab en samlet TAC for de respektive bestande, der fordeles til hver part efter en fast fordelingsnøgle. Af de fælles forvaltede bestande er særligt torsk, rødspætte, rejer og sild af betydning for Danmark. Rejebestanden forvaltes nu efter en årlig rådgivning med et forskudt kvote-år og indgår således ikke i efterårets konsultationer. I aftalen udveksler parterne også fiskerimuligheder for en række bestande i Nordsøen så som brisling, sperling, havtaske, jomfruhummer og rejer, samt blåhvilling i alle farvande og arktisk torsk, rødfisk, arktisk sej og kuller i Norskehavet og Barentshavet, foruden kvoter i grønlandsk farvand. Ligeledes skal der aftales adgangen til at fiske i hinandens farvande, der følger af aftalen om fiskerimulighederne for Skagerrak, samt den bilaterale aftale mellem EU og Norge for Nordsøen, øvrige norske farvande, og visse EU-farvande.

EU-UK

De bilaterale konsultationer mellem EU og UK dækker forvaltningen af mere end 76 fælles bestande i Nordsøen, den Engelske Kanal og farvandene vest for de britiske øer. Konsultationerne dækker derved bestande, der tidligere var forvaltet internt i EU, inden UK blev en selvstændig kyststat fra 1. januar 2021. Fiskerisamarbejdet mellem EU og UK er baseret på Handels- og Samarbejdsaftalen, der fastlægger betingelser i forhold til målsætninger og timing for de årlige konsultationer, og fastlægger herudover en fordelingsnøgle for fiskerimulighederne for hver af de fælles bestande. Aftalen indeholder desuden ændring i fordelingen mellem de to parter for de bestande, hvor UK i perioden 2021-25 får overført yderligere kvotemængder (bilag 35 i Handels- og Samarbejdsaftalen). Der er i Handels- og Samarbejdsaftalen mellem EU og UK fastlagt fuld adgang til at fiske i hinandens farvande i 2024, hvorfor dette ikke skal indgå som et årligt aftale-element.

Af de fælles forvaltede bestande, der indgår i efterårets konsultationer for 2024, er særligt jomfruhummer, kulmule, havtaske samt en række fladfiskearter i Nordsøen af betydning for Danmark. Dertil kommer visse bestande af betydning for Danmark, hvor fiskerimulighederne skal fastlægges i løbet af året, da fiskeriåret ikke er overensstemmende med kalenderåret. Dette gælder tobis, brisling og sperling. I forhold til tobis skal det dog bemærkes, at UK og Skotland i 2023 har gennemført høringer om at lukke for alt tobisfiskeri i henholdsvis engelsk og skotsk farvand. EU har begrænset indflydelse på disse beslutninger, skønt man fra dansk side presser på for at påvirke de engelske og skotske myndigheder.

Handels- og Samarbejdsaftalen giver mulighed for direkte udveksling af fiskerimuligheder mellem den enkelte EU-medlemsstat og UK. Der er truffet beslutning om implementering af denne mulighed.

Rådet har i efteråret 2021 vedtaget et generelt mandat for de årlige konsultationer om fiskerimuligheder frem til 30. juni 2027 (Rådets afgørelse (EU) 2021/1875). Mandatet fastlægger de generelle principper for EU's holdning i konsultationerne, der følger af målsætningerne i den fælles fiskeripolitik.

ICES anvender ikke EU's forvaltningsplan i sin rådgivning for bestande, hvor der er andre parter (Norge og UK), som har andel af de pågældende bestande, idet planen er EU's tilgang til forvaltningen. ICES angiver dog fangstoptioner i rådgivningen ved en anvendelse af planen.

Fælles bestande

Oversigt over den biologiske rådgivning om de fælles bestande i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for 2024 og den danske kvoteandel. Den danske andel er angivet som dansk andel af EU 27-kvoten efter Brexit.

	ICES' rådgivning for 2024	TAC i 2023	Dansk andel af EU's kvote
Torsk i Nordsøen, Skagerrak, vest for Skotland og østlige engelske kanal (7d)	Rådgivning 22.691 tons for hele området. MSY-rådgivning. ICES har ændret på rådgivningsområdet, så det nu også inkluderer området vest for Skotland (6a). ICES rådgiver individuelt for den nordvestlige bestand (13.529 tons), den østlige viking-bestand (5.240 tons) og den sydlige bestand (3.922 tons). Den estimerede gydebiomasse (SSB) er under MSY-niveau den sydlige og østlige bestand men over MSY-niveau for den vestlige bestand. Fiskeridødeligheden (F) vurderes at være over grænseværdien F_{MSY} for alle tre bestande. Af hensyn til beskyttelsen af den sydlige bestand, reducerer ICES også rådgivningen for de to andre bestande, da bestandene blander sig en del af året. Alle tre bestande er dog i fremgang.	21.652 tons i Nordsøen, 3.095 tons i Skagerrak og 1.261 tons i østlige engelske kanal. Supplerende tiltag er vedtaget i EU og i Danmark gennemført i en national torskeplan bl.a. med krav om tilstrækkeligt kvotegrundlag eller selektive redskaber.	39 pct. i Nordsøen og 83 pct. i Skagerrak
Kuller i Nordsøen, Skagerrak og vest for Skotland (6a)	Rådgivning 149.024 tons (+18 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) har fluktueret meget gennem årene og vurderes at være langt over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	58.402 tons i Nordsøen, 3.589 tons i Skagerrak og 6.507 tons i område 5b og 6a	33 pct. i Nordsøen og 84 pct. i Skagerrak
Mørksej i Nordsøen og Skagerrak / Kattegat og vest for Skotland (6)	Rådgivning 73.815 tons (+25 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være lidt over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	53.374 tons i Nordsøen, og Skagerrak/Kattegat og 5.538 tons i område 6 mv.	10 pct. i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat
Kulmule i Nordsøen	Rådgivning 72.839 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2023) for den samlede nordlige bestand. MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være langt over MSY. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	2.883 tons i Nordsøen	71 pct.
Kulmule i Skagerrak/Kattegat	Rådgivning 72.839 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2023) for den samlede nordlige bestand. MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være langt over MSY. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	2.490 tons i Skagerrak/Kattegat	92 pct.
Hvilling i Nordsøen og østlige engelske kanal	Rådgivning 128.290 tons (+17 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	34.294 tons i Nordsøen	28 pct.

	ICES' rådgivning for 2024	TAC i 2023	Dansk andel af EU's kvote
Hvilling i Skagerrak / Kattegat	Rådgivning 676 tons for 2023 og 2024 (-27 pct. i forhold til rådgivning for 2021 og 2022). Databegrænset bestand.	676 tons	90 pct.
Rødspætte i Nordsøen og Skagerrak	Rådgivning 155.015 tons (+3 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F _{MSY} .	132.922 tons i Nordsøen, 17.783 tons i Skagerrak	28 pct. i Nordsøen og 79 pct. i Skagerrak
Tunge i Nordsøen	Rådgivning 3.675 tons (-60 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være under MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F _{MSY} .	9.152 tons	4 pct.
Lange i Nordsøen	Rådgivning 13.317 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2022 og 2023). Rådgivning gælder for både 2024 og 2025. MSY-rådgivning. ICES' rådgivning dækker en række områder.	2.577 tons i Nordsøen	43 pct.
Lange i Skagerrak/Kattegat	Rådgivning 13.317 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2022 og 2023). Rådgivning gælder for både 2024 og 2025. MSY-tilgang. ICES' rådgivning dækker en række områder.	144 tons	60 pct.
Jomfruhummer i EU-farvande i Nordsøen	Ingen samlet rådgivning for hele Nordsøen. ICES vurderer bestanden og fiskeritrykket for jomfruhummer i Nordsøen for en række separate delområder i EU-farvande. TAC fastsættes dog for hele området samlet. ICES rådgiver efter MSY-tilgangen/forsigtighedsprincippet.	22.073 tons	39 pct.
Sild i Nordsøen (NSAS)	Rådgivning 532.166 tons (+28 pct. i forhold til rådgivning for 2023) /Heraf bifangst: 9.334 tons (-16 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F _{MSY} .	396.556 tons (konsum), 7.716 tons (bifangst)	Variabel andel af konsumkvoten og 98 pct. af bifangstkvoten
Sild i Skagerrak / Kattegat	Rådgivning på 0 tons for Østersøbestanden (samme rådgivning som for 2023) og 532.166 tons for Nordsøbestanden (+28 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. ICES rådgiver separat for Nordsøbestanden (NSAS) og Østersøbestanden (WBSS) (MSY-rådgivning), men der er en blanding af bestandene i Skagerrak/Kattegat.	23.250 tons (konsum), 6.659 tons (bifangst) (Kun 969 tons sild må tages i Skagerrak/Kattegat.)	48 pct. af konsumkvoten og 85 pct. af bifangstkvoten
Hestemakrel i Nordsøen og Kanalen	Rådgivning 9.730 tons (+9pct. i forhold til rådgivningen for 2022 og 2023). Rådgivningen gælder for 2024 og 2025. MSY-tilgang.	8.969 tons	54 pct.
Hestemakrel i de vestlige områder	Rådgivning ingen fangst (samme rådgivning som for 2023). MSY-rådgivning. Rådgivningen dækker et større område end TAC.	13.157 tons (Kun til bifangster)	11 pct.
Havgalt i det nordøstlige Atlanterhav	Rådgivning 27.349 tons (+20 pct. i forhold til rådgivningen for 2022 og 2023). Rådgivningen gælder for 2024 og 2025. MSY-tilgang.	22.791 tons	26 pct.

Makrel

På baggrund af rådgivningen fra ICES kyststaterne EU, Norge, UK, Island, Grønland og Færøerne blev et enigt om en TAC for makrel i Nordøstatlantterhavet på 739.386 tons for 2024, svarende til en reduktion på 5 pct. i forhold til TAC'en for 2023. Såfremt det ikke lykkes kyststaterne at blive enige om en aftale om en ny fordeling af bestanden, vil hver part unilateralt fastsætte sin kvote for 2024.

Blåhvilling

På baggrund af rådgivningen fra ICES i henhold til MSY-princippet er kyststaterne EU, Norge, Island, Færøerne og UK blevet enige om en TAC på 1.529.754 tons for 2024. Rådgivningen fra ICES svarer til en øgning på 12,5 pct. i forhold til TAC'en for 2023. Såfremt det ikke lykkes kyststaterne at blive enige om en aftale om en ny fordeling af bestanden, vil hver part unilateralt fastsætte sin kvote for 2024.

Atlanto-skandinavisk sild

På baggrund af rådgivningen fra ICES er kyststaterne Norge, Island, Færøerne, Rusland og UK blevet enige om en TAC på 390.010 tons for 2024 baseret på forvaltningsstrategien, svarende til et fald på 24 pct. i forhold til TAC'en for 2023. Såfremt det ikke lykkes kyststaterne at blive enige om en aftale om en ny fordeling af bestanden, vil hver part unilateralt fastsætte sin kvote for 2024. EU har i 2023 anmodet om kyststatsstatus for atlanto-skandinavisk sild med henvisning til forekomst af atlanto-skandinavisk sild i EU-farvand.

EU-bestande

Oversigt over den biologiske rådgivning og Kommissionens forslag om TAC for EU's autonome bestande i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for 2024 samt TAC i 2023 og den danske kvoteandel:

Art	ICES' rådgivning for 2024	EU-TAC i 2023 i tons	Kommissionens forslag til EU-TAC i 2024 i tons	Dansk andel af EU's kvote
Torsk i Kattegat	Rådgivning 0 (samme rådgivning som for 2023). Databegrænset bestand. Rådgivningen anvender ICES' metoder for databegrænsede bestande og bygger på trends i gydebiomassen, der viser et fald i bestanden og en lille rekruttering i de senere år. Der rådgives ud fra forsigtighedsprincippet.	97 tons (Bifangst) Herudover mulighed for 30 pct. ekstra til fartøjer, der deltager i projekt med elektronisk monitoring.	Udestår	62 pct.
Tunge i Skagerrak/ Kattegat/ Østersøen	Rådgivning i intervallet mellem 327 og 436 tons (-13 pct. i forhold til rådgivning for 2023). Rådgivning i henhold til EU-forvaltningsplanen. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være under MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{msy} .	498 tons	122 tons	84 pct.
Jomfruhummer i Skagerrak/Kattegat	Rådgivning 11.863 tons (-2 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Fiskeridødelighed angives som fangstrater. Fangstrate under F_{msy} . ICES giver en landingsrådgivning, der tager højde for undtagelsen fra landingsforpligtelsen begrundet i høj overlevelse i intervallet mellem 7.147 og 10.082 tons.	8.501 tons	Udestår	73 pct.
Rødspætte i Kattegat, Sundet og Bælthavet	Rådgivning 17.254 tons (+45 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være langt over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{msy} . Inkluderer en andel i Sundet og Bælterne (område 22-23).	1.059 tons i Kattegat	1.255 tons i Kattegat	89 pct.

Kommissionen foreslår herudover – som i tidligere år – et forbud mod fiskeri efter visse sårbare arter.

Disse arter må, når de fanges utilsigtet, ikke skades og skal straks genudsættes. Dette gælder blandt andet en række haj- og rokkearter.

Andre bestemmelser

År-til-år fleksibilitet

Forslaget indeholder endvidere regler for år-til-år fleksibilitet. Det fremgår heraf, at de hidtidige regler om år-til-år fleksibilitet jf. rådsforordning 847/96 kun anvendes, når medlemsstaterne ikke anvender den mulighed for år-til-år fleksibilitet, som fremgår af grundforordningen. Grundforordningens bestemmelser om år-til-år fleksibilitet kan anvendes for bestande omfattet af landingsforpligtelsen, hvilket efter 2019 er alle kvoterede bestande omfattet af forordningen.

Ni pct. artsfleksibilitet

Af grundforordningens artikel 15, stk. 8, fremgår, at fangster af arter, der er underlagt landingsforpligtelsen, og som fanges ud over de tilladte kvoter for disse arter, eller hvor medlemslande ikke har kvoter, kan afskrives på kvoterne for målarter, forudsat at de ikke overstiger kvoten for målarter med mere end ni pct. Dette forudsætter dog, at ikke-målarterne er inden for sikre biologiske grænser. Kommissionen har i forslaget – som i 2021 – anført, for hvilke bestande denne bestemmelse kan finde anvendelse.

Fodnoter

Den hidtidige bestemmelse om mulighed for afskrivning af tilhørende bifangster på hovedarten i visse pelagiske fiskerier og industrifiskerier fastholdes i forslaget som i 2023. Det anføres fortsat i forslaget, at bifangster, som fratrækkes kvoten i henhold til fodnoten, og bifangster af arter, der fratrækkes kvoten i henhold til ovenfor anførte ni pct. artsfleksibilitet, tilsammen ikke må overstige ni pct. af kvoten.

Europæisk ål

ICES fremlægger den 1. november 2023 sin rådgivning for ål. Kommissionen opdaterer dette års foranstaltninger efter modtagelsen af rådgivningen. Kommissionen foreslår dog allerede nu at præcisere for 2024, at lukningen i Nordøstatlanten skal dække hovedmigrationsperioden af det respektive livsstadium i det berørte fiskeriområde. Som en undtagelse kan en medlemsstat tillade fiskeri i op til 30 dage af hovedmigrationsperioden. I det tilfælde, skal den pågældende medlemsstat fastsætte en supplerende lukkeperiode af en tilsvarende tidsperiode i hovedmigrationsperioden eller subsidiært lige før eller lige efter. Denne undtagelse fra lukkeperioderne skal i ICES underområde 3 (Skagerrak-Kattegat og Østersøen) aftales mellem de berørte medlemsstater for at sikre beskyttelse af ålemigrationen fra Østersøen til Nordsøen. Hvis der ikke foreligger en aftale inden 1. marts 2024 skal lukkeperioden være fra 1. august 2024 til 31. januar 2025. Kommissionen foreslår fortsat, at alt rekreativt fiskeri efter ål forbydes.

Havbars i det nordøstlige Atlanterhav

Foranstaltninger for havbars indgår i forhandlingerne med UK. Kommissionen har foreløbigt foreslået at videreføre de foranstaltninger for havbars, der gælder for 2023, herunder regler for rekreativt fiskeri efter denne bestand i flere havområder, blandt andet i Nordsøen syd for Hanstholm (område 4b). For det rekreative fiskeri foreslås der således en fangstbegrænsning for havbars på to fisk pr. dag i januar og fra 1. april til 31. december 2024 og kun fangst og genudsætning (catch and release) uden for dette tidsrum i 2024. Det er ligeledes fortsat forbudt at fange havbars med faststående rekreative redskaber og beholde disse.

Intern fordeling af makrel

Ved en eventuel manglende aftale om makreladgang med Norge forventes drøftelser om allokeringen af den andel af EU's makrelkvote, som historisk har været allokeret til Danmark i norske farvande.

Drøftelserne forventes at kunne angå både 2022, 2023 og 2024 samt en fremtidig langsigtet løsning. For 2022 drejede det sig om 12.460 tons. og i 2023 på 12.258 tons.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller nye statsfinansielle konsekvenser. Forslaget har ikke konsekvenser for EU's budget.

Fastsættelse af fiskerimuligheder har erhvervsøkonomiske konsekvenser. Der er både stigende og fallende TAC'er af relevans for dansk fiskeri i forslaget. Forslaget i sin oprindelige form indeholder som nævnt meget få konkrete forslag til TAC for 2024 for bestande af interesse for Danmark. En stor del af TAC for disse bestande fastsættes som nævnt i forhandlinger med tredjelande, hvorfor forslag til TAC'er ikke er inkluderet. De vigtigste og mest økonomisk betydende bestande for dansk fiskeri er således afhængige af disse forhandlinger med tredjelande. Konsekvenserne for bruttoindtjeningen vil derudover også afhænge af blandt andet udviklingen i afsætningspriserne samt omkostninger, herunder brændstof, og af fiskerimønstre. Fiskerimulighedernes størrelse har selv sagt også afledte erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien.

Der har været forudset visse erhvervsøkonomiske konsekvenser i de demersale fiskerier ved indførelsen af supplerende tiltag for beskyttelsen af torsken i både Nordsøen, Skagerrak og Kattegat i de seneste år. Afhængigt af i hvilket omfang disse tiltag videreføres for 2024, forventes der fortsat at kunne være sådanne erhvervsøkonomiske konsekvenser. Tilsvarende har der været forudsat visse statsfinansielle konsekvenser gennem øgede kontrolfunktioner. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

I forhold til makrelfordeling kan forslaget have væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser for det danske fiskerierhverv. Afregningsværdien for den pågældende makrelkvote i 2021 på 13.573 tons var ca. 137 mio. kr. Afregningsværdien for den pågældende makrelkvote i 2022 på 12.460 tons vurderes til ca. 132 mio. kr. og i 2023 på 12.258 tons vurderes afregningsprisen til ca. 130 mio. kr. Kvoten udgør ca. 40 pct. af Danmarks samlede makrelkvote.

I forhold til den foreslåede seks måneders lukkeperiode for det erhvervsmæssige fiskeri efter ål i saltvand forventes der ligeledes erhvervsøkonomiske omkostninger for de ålebedrifter, der udøver erhvervsmæssigt fiskeri efter ål i saltvand. De erhvervsøkonomiske omkostninger afhænger bl.a. af hvilken lukkeperiode, der fastsættes for ålefiskeriet.

I forhold til erhvervsøkonomiske konsekvenser er det generelt vigtigt, at der snarest muligt aftales adgang til norske farvande fra årets begyndelse.

Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande.

Høring

Sagen har været i høring i §5-udvalget (fiskeri) og §7-udvalget (rekreativt fiskeri, ferskvandsfiskeri og fiskepleje).

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) lægger vægt på, at fastlæggelse af fiskerimuligheder skal medvirke til at sikre et bæredygtigt fiskerierhverv. DFPO kan dog ikke genkende, at Kommissionens forslag vil have ”en positiv indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark, da forslaget tager højde for bestandssituationen i de berørte bestande”. Dels fordi man med dette udsagn forudsætter eksistensen af et uspecificeret beskyttelsesniveau, og dels fordi det ligger underforstået i udsagnet, at alle arter har behov for øget beskyttelse, hvilket ifølge DFPO langt fra er i overensstemmelse med de biologiske forhold. Mange arter er ifølge DFPO i god tilstand, og ifølge den biologiske rådgivning går det frem for de fleste. Der er derfor ifølge DFPO næppe behov for at øge beskyttelsesniveauet.

DFPO anfører, at erhvervet igennem flere år efterspurgt, at et forslag fra Kommissionen om fiskerimuligheder, også ledsages af en socioøkonomisk analyse. Det har endnu ikke været muligt at få Kommissionen til at leve op til dette princip, som ellers er integreret i den fælles fiskeripolitik. Som konsekvens heraf, vil beslutninger træffes på et uoplyst grundlag. DFPO anfører, at det dog er glædeligt, at både Kommissionen og Europa-Parlamentet har igangsat et arbejde om, hvordan man i højere grad kan tage højde for socioøkonomiske forhold i arbejdet med at fastsætte fiskerimuligheder på et bæredygtigt grundlag – også økonomisk. Siden 2022 har omkostningerne svinget meget, hvorfor det ifølge DFPO er særligt vigtigt at skabe stabile rammevilkår på de parametre, som man fra myndighedernes side kan styre. Her tænkes ikke mindst på fastsættelsen af fiskerimuligheder.

DFPO anfører, at det er vigtigt for erhvervet, at fiskeriet efter de bestande, som er omfattet af fiskerimulighederne for 2024 kan påbegyndes den 1. januar. Der er ifølge DFPO desværre fortsat en reel risiko for, at forhandlingerne mellem EU, Norge og UK trækker ud med den konsekvens, at man ikke kan nå at få forslaget igennem de formelle beslutningsprocedurer i Bruxelles inden årets udgang. DFPO anfører, at det er problematisk at konstatere, at der tilsyneladende ikke er opmærksomhed på den diskussion, som sker omkring ICES’ nye måde at rådgive for de såkaldte kategori 3 bestande. Konkret betyder det ifølge DFPO, at bestande som vurderes at vokse, fortsat er genstand for forslag om en reduktion af fiskerimulighederne. Det er ifølge DFPO ikke bare uforståeligt, det undergraver også tilliden til den biologiske rådgivning. Det har også en ikke acceptabel konsekvens for fiskerierhvervets mulighed for at levere fødevarer og drive en sund forretning.

DFPO anfører således, at fiskeriet efter en art potentielt har indflydelse på udviklingen af andre arter, og at DFPO naturligvis også er stor tilhænger af, at fiskeriforvaltningen tager højde for alle de usikkerheder, der altid vil være forbundet med en ressource, hvis udvikling er styret af en lang række forskellige faktorer. Imidlertid skal man ifølge DFPO også undgå at underudnytte vigtige ressourcer i forsøget på at give bedre betingelser for en enkelt bestand. Man skal ifølge DFPO huske, at fiskebestande kun meget sjældent er truet på deres eksistens, og hvis det måtte være tilfældet, så skyldes det ikke fiskeri alene.

DFPO fremhæver, at man gerne ser, at kuller i Kattegat ikke reguleres med kvote. DFPO anfører, at det i det fremsatte forslag for Kattegat kun er rødspætte som har relevans for Danmark, hvor Kommissionen foreslår kvoten fastsat efter den laveste værdi for det MSY-interval, som fremgår af forvaltningsplanen. Dette valg begrundes af Kommissionen med, at torsk er på så lavt niveau, at ICES anbefaler en kvote på 0. DFPO anfører, at hvis ideen om at forvalte fiskeriet efter den laveste fællesnævner bruges i alle farvande, vil der kun være plads til et meget begrænset fiskeri på de naturlige bestande, og man vil ikke bidrage til fødevarerforsyningsikkerheden. EU vil så skulle øge importen af fisk fra tredjelande.

DFPO understreger kraftigt, at Kommissionens tilgang i forhold til tunge i Skagerrak/Kattegat/vestlig Østersø, hvor der anvendes en nyfortolkning af den flerårige plan i Nordsøen, er uacceptabel. For jomfruhummer i Skagerrak/Kattegat er DFPO helt uenig i Kommissionens begrundelse for at anvende $FMSY_{lower}$, idet bifangsterne af torsk er meget små. DFPO er imidlertid enig i, at man bør fastsætte TAC på et niveau, som svarer til $FMSY_{lower}$.

DFPO anfører herudover, at det med baggrund i Handels- og Samarbejdsaftalen med UK er aftalt, at fælleskvoterne på hhv. skærising/rødtunge og pighvar/slethvar i Nordsøen, skal splittes op i enkeltartskvoter, som vil kunne resultere i, at der som en afledt effekt, også etableres kvoter for Skagerrak og Kattegat for de pågældende arter. DFPO advarer imod at indføre kvoter for pighvar, slethvar, rødtunge og skærising i Skagerrak og Kattegat, uden at dette sker på grundlag af et solidt og grundigt forarbejde. Det bør ifølge DFPO overvejes, om ikke den nuværende forvaltning er tilstrækkelig for disse arter, der alle optræder som bifangster i andre fiskerier primært efter rødspætte, kuller, og jomfruhummer.

Med hensyn til sild i Nordsøen, Skagerrak og Kattegat understreger DFPO vigtigheden af fastholdelse af bifangstkvoter, hvilket er afgørende i forhold til det danske industrifiskeri.

Uden direkte relation til kvotefastsættelse indeholder Kommissionens forslag en række artikler til hvilke DFPO ønsker at bemærke følgende:

DFPO anfører, at Kommissionens fortsatte insistensen på at ål er stærkt truet, på ingen måde kan genkendes i det praktiske fiskeri. DFPO sætter derfor også spørgsmålstegn ved den vurdering af bestanden, som ICES foretager, og som Kommissionen baserer sit forslag på. DFPO anerkender dog, at ål ikke forekommer i de mængder den tidligere har gjort tilbage i 1970'erne, og at der stadig er behov for at sikre, at fiskeriet fastholdes på et niveau, der bidrager til en yderligere forbedring af tilstanden.

DFPO anfører, at fiskeriet efter ål i saltvand udgør en forsvindende lille del af den samlede dødelighed for ål, og at nedlukningen af bundgarnsfiskeriet vil ødelægge grundlaget for en århundreder gammel fiskeritradition langs de danske kyster. Der er ifølge DFPO tale om et stykke dansk kulturhistorie, som går tabt. DFPO mener derfor fortsat, at der bør rejses krav om, at de berørte fiskere, som ikke kun mister deres livsgrundlag, men også værdien af deres produktionsapparat kompenseres for deres tab. Det understreges, at Kommissionens forslag de facto vil være et stop for ålefiskeriet, uanset om der gives tilladelse til en måneds fiskeri eller ej.

DFPO foreslår derfor, at det igen bliver muligt at drive bundgarnsfiskeri efter ål i månederne september, oktober og november. DFPO er indstillet på, at dette kan ske under en række vilkår, herunder eventuelt et forbud mod fiskeri i visse områder og en forpligtelse til at indgå i et program, som tjener til at monitorere udviklingen. DFPO mener således ikke, at den monitoring som foretages af DTU Aqua, på nogen måde, er tilstrækkelig til at give et retvisende billede af udviklingen. DFPO anbefaler, at der skal ske en evaluering af de nationale ålehandlingsplaner i 2024, som også Europa-Parlamentet har fremført.

DFPO anfører, at bestandene af torsk i og omkring Nordsøen efter ICES seneste vurdering er inde i en positiv udvikling. De to bestande, der sandsynligvis udgør langt den største del af fangsterne, er ifølge DFPO begge over målsætningen og den tredje, sydlige bestand er vokset med 500 pct. siden 2020. Den sydlige bestand er fortsat mindre end MSY_B -trigger, men den vil ifølge rådgivningen i 2024 være større end grænseværdien B_{lim} .

DFPO anfører, at reglerne om supplerende foranstaltninger for at beskytte torsken (artikel 16) blev indført som ekstraordinære foranstaltninger, fordi bestanden på det tidspunkt formodedes at være mindre end grænseværdien B_{lim} . DFPO anfører, at fordi dette ikke længere er tilfældet, bør bestemmelserne i

artiklen udgå. Hermed bortfalder også forpligtigelsen til at have en dansk national plan for torskefiskeri i den nordlige del af Nordsøen og i Skagerrak. DFPO er fortsat indstillet på, at de lukkeperioder, der fremgår af bilag IV til forslaget, og som blev indført for at beskytte gydende torsk, fortsat bør være gældende.

DFPO foreslår, at man for at afhjælpe et problem vedrørende fangsteffektivitet, som er identificeret for små fartøjer, der fisker med de tilladte trawl i Kattegat, indsætter følgende tekst som afsnit to under paragraf 1: *"By way of derogation from paragraph 1 (a)-(d), vessels less than 10 meter are allowed to use a 90 mm diamond mesh trawl"*.

Ud over disse bemærkninger, der knytter sig til selve forslagsteksten, har DFPO noteret, at Kommissionen i sine indledende betragtninger har udtrykt en ambition om ikke at tillade år-til-år fleksibilitet på arter, hvor bestanden er mindre end den biologiske grænseværdi B-lim. Det sker ifølge DFPO angiveligt for at undgå at underminere målsætningerne i den fælles fiskeripolitik. DFPO vil i den forbindelse gerne fastholde, at fleksibiliteten er et værktøj til at undgå at komme i konflikt med en vigtig del af den fælles fiskeripolitik, nemlig pligten til at lande hele fangsten. Derfor er det ifølge DFPO vigtigt, at fleksibiliteten opretholdes.

DFPO hilser introduktionen af flerårskvoter velkommen. Med henvisning til den mildt sagt ret ustabile biologiske rådgivning og en kvotefastsættelse, der alt for ofte bliver vedtaget på basis af politiske ambitioner, snarere end på basis af den observerede udvikling i bestandene, anfører DFPO, at det et værktøj, der kun bør anvendes med nogen forsigtighed og efter dialog med erhvervet.

Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO) bemærker, at foreningens fiskeriinteresser ikke på nuværende tidspunkt indgår i Kommissionens forslag til fastsættelse af fiskerimuligheder for 2024, da den pelagiske sektor primært er afhængig af de aftaler, som EU indgår med Norge og UK og i kyststatsregi. I det lys har DPPO således følgende generelle prioriteter i forhold til fiskerimuligheder for 2024:

Der er behov for en stærk EU-indsats imod andre kyststaters voldsomme og uberettigede ensidige fastsættelse af kvoter og deraf følgende overfiskning af den samlede TAC. Der bør gives højeste prioritet til at nå til enighed om fordelingsprincipper for makrel, blåhvilling og atlanto-skandisk sild baseret på ægte og oprigtigt historisk fiskeri og interesser i modsætning til et forsimplet princip om zonetilhørsforhold. DPPO kan støtte ICES' rådgivning og forslag til TAC'er for de pelagiske arter for 2024:

- makrel (-5 pct., 739 386 ton)
- blåhvilling (+12,5 pct., 1.529.754 tons),
- atlanto-skandinavisk sild (-24 pct., 390.010 tons)
- sild i Nordsøen (+28,3 pct., 532.166 tons)
- hestemakrel i Nordsøen (+8,5 pct., 9.730 tons).

For vestlig hestemakrel bør der ifølge DPPO fastsættes en foreløbig TAC i lyset af det kommende benchmark og undersøge alternativer til en nulfangst-TAC under hensyntagen til fiskeriets overlevelse på langt sigt. Den bilaterale aftale mellem EU og Norge for 2024 bør ifølge DPPO indeholde et stærkt reduceret bidrag af blåhvilling fra EU og give EU fuld adgang til at fiske atlanto-skandisk sild i norske farvande.

DPPO mener, at det er sandsynligt, at ICES' rådgivning ville have været en forhøjelse af TAC'en for makrel, hvis det ikke havde været for den nuværende overskridelse af TAC'en som følge af overdrevne, uberettigede ensidige kvoter fastsat af andre kyststater. DPPO opfordrer derfor Kommissionen og Rådet om på det kraftigste at fordømme parter i kyststater, der fastsætter overdrevne, uberettigede ensidige kvoter, og til straks at træffe foranstaltninger mod denne praksis ved at gøre brug af de instrumenter, de

har til rådighed, såsom udvalgte handelsforanstaltninger. DPPO anfører, at fastsættelse af ensidige kvoter er uacceptabel og i strid med de igangværende bestræbelser på at nå til enighed om en fordelingsordning mellem alle involverede kyststater. De synes også at være i strid med FN's havretskonvention og navnlig aftalen om fælles bestande fra 1995, og det bør fastslås, om dette kan betegnes som IUU-fiskeri. DPPO anfører ligeledes, at det lige nu kun er EU og UK, der holder fast i kvoter baseret på de hidtidige fordelingsprincipper. Der er desværre fortsat ikke udsigt til en aftale om fordelingen af makrel af Nordsøen mellem de involverede kyststater. Forhåbningerne om en bindende aftale for 2024 kan ikke længere lade sig gøre, da der er aftalt møder frem til foråret 2024, hvilket ikke tjener nogen til ære og gør mere skade end gavn i forhold til omverdenens syn på fiskeriet efter makrel i Nordatlanten.

I forhold til EU's interne opdeling af makrelkvoten i Nordsøen, anbefaler DPPO, at man sletter den særlige bestemmelse i TAC/kvoteforordningen, som begrænser fiskeriet i 4b og 4c. Baggrunden for denne anbefaling er at ICES, efter arbejdsgruppen WKEVALMAC 12-17 juni 2023, ikke længere vurderer at det giver mening at tale om makrel underkomponenter, deriblandt en Nordsøkomponent. ICES's vurdering er således, at i genetisk forstand er der alene tale om én samlet makrel bestand. Der er derfor, ingen videnskabelig basis for at sondre mellem makrel i den nordlige, centrale og sydlige del af Nordsøen.

Endeligt anbefaler DPPO, igen med udspring i konklusionerne fra WKEVALMAC, at man opererer med samme mindstemål i alle farvandsområder, nemlig 20 cm, i stedet for som nu et mindstemål for Nordsøen på 30 cm. I den sammenhæng anfører DPPO, at det er værd at bemærke, at der i de tekniske regler (forordning 2019/1241), bilag V, del A om bevarelsesmæssige mindstereferencestørrelser for Nordsøen, opereres med to mindstemål for makrel – både 30 cm og 20 cm. Noget kunne således tyde på, at man i forbindelse med arbejdet med de tekniske regler har besluttet sig for et mindstemål på 20 cm, men glemt at slette det oprindelige mindstemål for Nordsøen på 30 cm. Den fejl bør efter DPPO's mening rettes, alternativt bør man tillade at bruge 20 cm i stedet for 30 cm i den praktiske anvendelse af forordningen.

DPPO noterer med tilfredshed ICES' rådgivning for blåhvilling og er glad for at se, at gydebiomassen som forudsagt forbliver på nogle af de højeste niveauer nogensinde, og at den stærke rekruttering i 2021 og 2022 fortsat har positiv effekt på bestandsudviklingen. DPPO bemærker desuden, at forhandlingerne om en fordelingsmekaniske fortsætter, men desværre helt frem til marts 2024. DPPO finder, at der skal lægges pres på Kommissionen, så fordelingen afspejler EU's reelle og traditionelle interesse og resultater som den største aktør inden for dette fiskeri siden dets oprindelige udvikling, idet der også tages hensyn til, at dets historiske fangster er blevet hæmmet af kvoter og adgang, som Norge har fået gennem den årlige bilaterale aftale mellem EU og Norge. Hvis man ikke kan nå til enighed om en fordelingsmekaniske, er der efter DPPO's opfattelse kun et reelt alternativ, nemlig at videreføre en fælles andel mellem EU og UK på 41,42 pct. af TAC'en, som efterfølgende fordeles i henhold til Brexit-aftalen. Som det er tilfældet med makrel, bør zonetilørsforhold ikke være det kriterium, som en fordeling skal baseres på.

DPPO ser med bekymring på den seneste nedgang i ICES' rådgivning for atlanto-skandinavisk sild, idet yderligere -24 pct. (390 010 ton) følger efter sidste års -15 pct. Ligesom det er tilfældet med makrel, er en overskridelse af fiskerimulighederne blandt de kyststater, der har en andel af kvoten på ca. 40 pct. den største trussel, og de ansvarlige kyststater bør aktivt presses til at ændre adfærd. De igangværende forhandlinger om en fordelingsnøgle mellem de involverede kyststater er vigtige, og som det er tilfælde med både makrel og blåhvilling, bør zonetilørsforhold ikke være det bærende princip for en fordeling af bestanden, men bør baseres på historisk fiskeri.

Efter DPPO's opfattelse er det fortsat meget vigtigt, at ICES og de forvaltende kyststater undersøger metoder, der gør det muligt at fastsætte mere stabile TAC'er for Nordsø sild. De sidste tre år har der været en biologisk rådgivning, der er gået fra +45 pct. ned til -22 pct. og op igen til +28 pct. DPPO

opfordrer derfor EU, UK og Norge til at samarbejde om en langsigtet forvaltningsstrategi, der tager hensyn til alle forhold, der påvirker bestandsudviklingen, også dem, der vedrører klimaet, økosystemet og andre økonomiske aktiviteter i de områder, hvor silden lever. Drøftelserne om forvaltningsstrategien bør således gå forud for en norsk/britisk debat om flådesegmenter. For udvalgte dele af EU-flåden er den nuværende struktur af A, B-, C- og D-flåder svarende til kombinationer af områder og målrettet fiskeri eller bifangst afgørende for en omhyggelig forvaltning af bestanden.

DPPO noterer med stor bekymring, at ICES for andet år i træk anbefaler en 0-TAC for vestlig hestemakrel. TAC'en for 2023 er kun en lille bifangst-TAC, og et fortsat forbud mod et målrettet fiskeri vil ikke blot bringe dette fiskeris fremtid i fare, men også påvirke økonomien i det samlede fiskeri på de fiskepladser, hvor hestemakrellen opholder sig. DPPO anfører, at tvivl om, hvordan den nuværende vurderingsmodel fungerer, har ført til en benchmark procedure for bestandene af hestemakrel i Vest-, Syd- og i Nordsøen fra første halvdel af 2024. På europæisk niveau, har erhvervet gentagne gange opfordret til at fremskynde denne øvelse, og det bør påbegyndes så hurtigt som muligt. I lyset af det kommende benchmark og dets mulige konsekvenser for bestandsvurderingen opfordrer DPPO til, at der fastsættes en foreløbig TAC, og at forvaltningsparterne enes om muligheden for at revidere TAC'en efter benchmarket. Hvis parterne beslutter at fastsætte endnu en TAC for bifangster, er ifølge DPPO nødvendigt, at Kommissionen og Rådet sørger for koordinering og harmonisering af dens gennemførelse. I 2023 førte bifangst-TAC'en for denne bestand til uforudsete praktiske problemer i medlemsstaternes gennemførelse, hvilket bragte princippet om level-playing field i fare.

I forhold til udveksling af fiskerimuligheder mellem EU og Norge (balancen) anfører DPPO, at EU betaler store mængder af blåhvilling for at få adgang til at fiske demersale arter i norsk farvand. DPPO anerkender, at blåhvilling har været en vigtig "valuta" i forhandlingerne om udveksling af fiskerimuligheder, men ser med stigende bekymring på, at den pelagiske sektor ikke drager fordel af denne udveksling, samtidig med, at Norge får adgang til at fiske en stor mængde blåhvilling i EU-farvand. DPPO appellerer derfor til, at EU betaler med så lidt blåhvilling som muligt i forhold til balancen for 2024 og søge andre muligheder. Det kan bl.a. gøres ved at øge EU's mængder i aftalen mellem EU og Grønland. Desuden bør balancens samlede størrelse overvejes nøje i lyset af ICES' rådgivning for de relevante bestande. Endelig bør EU's adgang til at fiske atlanto-skandisk sild i norsk farvand genoprettes til 100 pct. af kvoten.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri Producent Organisation (FSK-PO) fastholder, at fiskerimuligheder for ål er et anliggende for medlemsstaterne og skal følge EU's ålereguleringsplan fra 2007. FSK-PO anfører, at forvaltningen af ålen hører ikke til i de årlige TAC/kvoteforhandlinger, hvor det danske saltvandsfiskeri rammes proportionelt hårdt og desuden ikke adresserer de væsentlige presfaktorer på ålens langsigtede bestandsforbedringer. Såfremt en lukkeperiode ikke kan undgås, vil FSK-PO opfordre til at EHFAF-regelsættet tilpasses, således at rammerne for ophugning også kan gives til ålefiskere. Dette vil give mulighed for, at de danske ålefiskere, der ikke længere har et lønsomt fiskeri, kan forlade fiskeriet med værdighed og uden for store økonomiske tab.

FSK-PO udtrykker lige som DFPO stor bekymring for Kommissionens anvendelse af artikel 4, stk. 6, i den flerårige plan for Nordsøen for så vidt angår tunge i Skagerrak/Kattegat/Vestlig Østersø.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) minder om, at Danmark ifølge EU's fælles fiskeripolitik er forpligtet til at genoprette fiskebestandene og sikre, at bestandene udnyttes på bæredygtige niveauer. DN mener, at kvoterne bør holde sig under de grænser, som ICES anbefaler i forhold til en bæredygtig udnyttelse, samt at kvoter skal følge forsigtighedsprincippet for at sikre bæredygtige fangstkvoter. DN anfører, at ifølge den fælles fiskeripolitik skal fiskebestande derudover forvaltes efter en økosystembaseret tilgang med henblik på at sikre, at fiskeriets negative indvirkning på det marine økosystem minimeres,

og at det skal tilstræbes til at sikre, at fiskeri ikke nedbryder havmiljøet. Under en økosystembaseret fiskeriforvaltning skal der efter DN's mening, også tages hensyn til samspillet mellem de forskellige bestande i økosystemet, og beskytte den svageste bestand i det blandede fiskeri. DN anfører, at EU desværre endnu ikke har formået at opnå målet i den fælles fiskeripolitik om at sikre at udnyttelsesgraden for det maksimale bæredygtige udbytte, senest inden udgangen af 2020 for alle bestande.

DN ønsker også at fremhæve, at ulovligt udsmid af fisk stadigvæk er et meget udbredt problem i Nordsøen og truer bestande ved at øge fiskeridødeligheden. Dette viser ifølge DN også ICES rådgivning, som f.eks. fremhæver, at 30 pct. af alle torskefangster i Nordsøen i 2022 blev smidt ud igen. DN opfordrer regeringen til at arbejde for, at der på EU-niveau sættes tiltag for at sikre et fuldt dokumenteret fiskeri (f. eks. ved at bifangst kvoter er betinget af, at medlemsstaterne indfører et fuldt dokumenteret fiskeri med kamera overvågning), og at Danmark på hjemmefronten udvider elektronisk monitorering med kamera til alle demersale fiskefartøjer som fisker i Nordsøen og Skagerrak.

DN hilser velkommen, at Kommissionen for de fleste TACs foreslår at følge ICES rådgivning om maksimalt bæredygtigt udbytte. DN bakker op om Kommissionens forslag om at udelukke år-til-år fleksibilitet for bestande hvor bestandens biomasse er under grænseværdien B-lim, eller hvor ICES rådgiver om en nul fangst/lukning af det direkte fiskeri.

DN ønsker at fremhæve, at Kommissionens forslag ikke følger ICES rådgivning om ål, som anbefaler en nulfangst. Kommissionens forslag er dermed ifølge DN ikke i tråd med målsætningen i EU's fælles fiskeripoliti om, at den fælles fiskeripolitik skal forvaltes efter en forsigtighedstilgang og målet om maksimalt bæredygtigt udbytte. DN anbefaler, at man bør være langt mere ambitiøst end Kommissionens forslag og følge ICES rådgivning om lukning af alt fiskeri (kommercielt og rekreativt) efter ål i alle habitater og i alle livsstadier (dvs. både fiskeri efter glasål, gulål og blankål) og i både fersk- og saltvand fra 1. januar 2024 og indtil bestanden er genoprettet. Danmark bør ifølge DN ikke bakke op om Kommissionens forslag om at indføre mulighed for at fiske ål i 30 dage i ålens migrationsperiode. Derudover mener DN, at Danmark bør i gang sætte en national proces for at sikre ålens vandring både i fersk- og saltvand, samt at genoprette ålens levesteder. Derudover bør Danmark ifølge DN indføre et totalforbud mod rekreativt fiskeri i ferskvand fra 1. januar 2024. Endvidere bør Danmark ophøre med sit genudsætningsprogram for ålen, da ICES ikke mener, at der er dokumentation for, at dette tiltag gavner bestandens genopretning.

DN bemærker, at landingsværdien for blankål i 2023 var under 2,5 mio. kr. De erhvervsøkonomiske konsekvenser for dansk fiskeri er dermed ikke store. DN erkender, at ål er en vigtig fisk for mange bundgarnsfiskere, hvorfor man bør se på muligheder for at finde alternative bæredygtige indkomstkilder for de berørte bundgarnsfisker f.eks. under EHFAF-midlerne. De fleste ål blev landet i september måneden, lige inden lukkeperioden, men dog stadig i vandingsperioden for ålen. Lukkeperioden i saltvand i Danmark ligger fra og med den 1. oktober 2023 til og med den 31. marts 2024. DN mener, at Danmark bør følge ICES rådgivning og lukke det målrettede fiskeri efter ål.

DN støtter Kommissionen i sit forslag for videreførelse af de eksisterende tiltag for torsk i Kattegat, blandt andet en lukning af det målrettede fiskeri og krav om mere selektive redskaber og fuldt dokumenteret fiskeri. DN mener, at alle fartøjer, ikke kun danske, bør være fuldt dokumenteret og dermed udstyret med elektronisk monitorering. Derfor mener DN, at Danmark på EU-niveau bør arbejde for, at en bifangst kvote for torsk skal være betinget af, at fartøjernes fangster er fuldt dokumenterede og med kameraovervågning. DN anbefaler, at Danmark viderefører kameraprojektet i Kattegat og henviser til den seneste rapport fra Fiskeristyrelsen, som konkluderer, at elektronisk monitorering kan dokumentere fangst på fiskefartøjer og dermed fungerer som et effektivt kontrolredskab i forhold til overholdelsen af landingsforpligtigheden.

DN mener, at Danmark bør arbejde for at kvoten for torsk i Nordsøen og Skagerrak følger den tilgang som ICES rådgiver om, nemlig at beskytte den svageste delbestand (southern substock). Dette indebærer anvendelse af en fælles fiskeridødelighedsreduktion på tværs af alle delbestandene. DN ønsker at fremhæve, at ifølge ICES ligger fiskeridødeligheden på torsk over grænseværdien FMSY, og at torsken er dermed overfisket. Desuden ønsker DN at fremhæve, at det ikke kun er for den ene delbestand (southern substock), at biomassen ikke er på sunde niveauer. Også viking substock's biomasse er under de grænseværdier, som anses at være "sunde". Ifølge ICES, er viking substock under MSY B-trigger. DN anfører, at ICES vurderer, at bestandens biomasse er mellem B_{pa} og B_{lim} og dermed ikke kan anses at være på sunde niveauer. DN mener, at Danmark bør bakke Kommissionen op i, at de supplerende tiltag for beskyttelsen af torsk i Nordsøen/Skagerrak bør videreføres.

Kvoten for jomfruhummer bør ifølge DN derfor fastsættes på et niveau, som ikke risikerer at føre til en højere bifangst af torsk. Ift. jomfruhummer i ICES-område 3a bakker DN op om Kommissionens forslag om at fastsætte fangster for 2024 på FMSY_{lower} niveau, for at mindske bifangst og dermed dødeligheden af Kattegat torsk. ICES anbefaler en nul fangst for Kattegat torsken, men det vurderes, at der i 2022 blev fanget 55 tons af hvilke 36 tons blev ulovligt udsmidt. ICES indikerer også, at bestandens fiskeridødelighed er direkte knyttet til jomfruhummerfiskeriet.

DN hilser velkommen, at Kommissionen forslår en TAC på FMSY_{lower} værdien for rødspætte i Kattegat, Sundet og Bælthavet for at reducere fiskeridødelighed af torsk, som fanges som bifangst i det demersale rødspættefiskeri.

If. tunge i Skagerrak/Kattegat/vestlig Østersø bakker DN op om Kommissionens forslag om at følge artikel 4, stk. 6 i den flerårige forvaltningsplan. DN mener, at Danmark bør støtte Kommissionens forslag om at fastsætte en kvote på 123 ton, da bestanden er i nedgang og gydebiomassen (SSB) vurderes at være under de sunde niveauer (under MSY B-trigger og mellem B_{pa} and B_{lim}). ICES vurderer, at hvis kvoten fastsættes på FMSY_{lower} eller to FMSY-niveau, så øges risikoen for, at gydebiomassen falder under B_{lim} i 2025.

Dansk Amatørfiskerforening (DAFF) og Dansk Fritidsfiskerforbund (DFF) forholder sig alene til ål. Det påpeges, at EU's ålehandlingsplan fra 2007 virker præcis som forventet, herunder den manglende virkning fra de medlemsstater, som ikke har implementeret ålehandlingsplanen helt eller delvist. Dette er dokumenteret både af international forskning og af dansk forskning. Ifølge DAFF og DFF vil det bedste, hurtigste og mest nødvendige tiltag fra Kommissionen derfor være at få de medlemsstater, der endnu ikke har implementeret ålehandlingsplanen fuldt ud til at handle hurtigst muligt. Dette fremgår også af Kommissionens evaluering af ålehandlingsplanen i 2019. Der henvises til, at Kommissionen ligeledes konkluderer følgende i evalueringen: *"Fremover bør der lægges vægt på at tage fat på det menneskeskabte ikke-fiskerirelaterede kilder til dødelighed, understøttet af nødvendig forskning og økonomisk støtte"*. Tilsvarende fastslår DTU Aqua at *"Fiskeriet efter voksne ål har en relativt lille indvirkning på biomassen af udvandrende ål til yngleområderne i Sargassohavet"*

DAFF og DFF bemærker videre, at ålehandlingsplanen virker, også underbygges af, at der rapporteres om væsentligt bedre ålefangster de seneste år såvel i det rekreative fiskeri som i erhvervet. Denne tendens er fortsat i 2022 og endnu tydeligere i 2023. Dette underbygges yderligere af den netop offentliggjorte nøglefiskerrapport. Ifølge DAFF og DFF er det vigtigt, at man følger den linje som Kommissionens evaluering tilsiger fremfor at forvente noget "quick fix". Et sådant er ikke muligt, da ålen har en generations cyklus omkring 15 år hvilket ligeledes fremhæves i evalueringens konklusion. DAFF og DFF finder, at der er tale om et misbrug af kvoteordningen til at indføre rent politisk motiverede tiltag for en art der i øvrigt ikke er omfattet af TAC kvote systemet.

Ifølge DAFF og DFF vil det være ødelæggende for den fremtidige tiltro til- og implementering af EU's regulering af fiskeriet, såfremt de aktører, som har efterlevet ålehandlingsplanen straffes for dette med yderligere restriktioner. Fra det rekreative fiskeri lægges mange tusinde timers frivilligt arbejde i op-hjælpning at ålebestanden dels ved monitorering – nøglefiskere – og dels ved assistance til udsætning. DAFF og DFF finder det vigtigt, at der opretholdes såvel et erhvervsmæssigt som et rekreativt ålefiskeri for at opretholde interessen for den europæiske ål og bestandens bevarelse og genoprettelse. Den fore-slåede lukkeperiode for erhvervet vil reelt være en lukning af det danske ålefiskeri.

DAFF og DFF henviser til, at ålefiskeriet i Danmark og øvrige østersølande er levende kulturarv. Den levende kulturarv er beskyttet af UNESCOs 2003-konvention til sikring af immateriel kulturarv. Ålefi-skeriet er grundstenen i fritidsfiskeriet. Fortsat lukning af det rekreative ålefiskeri vil i vidt omfang lukke fritidsfiskeriet. Dette vil få store konsekvenser for livet i de mange småhavne og fiskerlejer som i dag alene anvendes af fritidsfiskere. Som eksempel på at et stop for fiskeriet får katastrofale følger kan næv-nes Sverige, som i 2009 reducerede ålefiskeriet med 90 pct. Det har medført at den århundreder gamle ålefiskerkultur på Blekinges øst- og sydkyster også kaldet "ålekysten" uddøde på 10 år.

DAFF og DFF påpeger, at forslaget om forlængede lukkeperioder er målrettet alene de medlemsstater, hvor ålefiskeriet foregår i saltvand (EU farvande), men vil ikke begrænse ålefangsterne i de medlems-stater, hvor ålefiskeriet foregår i ferskvand, inddæmmede områder og flodmundinger. Forslaget rammer således netop de lande som har implementeret ålehandlingsplanen. DAFF og DFF noterer sig, at Kom-missionens forslag ikke er ledsaget af nogen faglig begrundelse. DAFF og DFF finder derfor, at forslaget ikke bør gennemføres.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at en række medlemsstater i drøftelser af ål ønsker nærmere afklaring om beslutnings-metoden for lukkeperioden i Skagerrak, Kattegat og Østersøen. Der forventes ligeledes kritik fra en række medlemsstater af, at forslaget om ål i Middelhavet inkluderer ferskvand. Det forventes ligeledes, at der fra flere medlemsstaters side vil være fokus på at sikre en harmoniseret tilgang i fortolkningen af de flerårige planer i forskellige farvandsområder. Endelig forventes det, at en række medlemsstater vil have fokus på de udfordringer, erhvervet står i efter Brexit, Covid 19, brændstofkrise osv. Det forventes, at et samlet kompromisforslag kan vedtages med et kvalificeret flertal i Rådet.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri.

Regeringen finder som et generelt princip, at fiskerimulighederne bør fastsættes på grundlag af viden-skabelig rådgivning, målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i henhold til den fælles fiskeripolitik samt forvaltningsplaner og -strategier.

Det er efter regeringens opfattelse meget vigtigt, at de trilaterale konsultationer mellem EU, Norge og UK samt de bilaterale konsultationer mellem henholdsvis EU og Norge samt EU og UK om fiskerimu-lighederne i 2024 afsluttes rettidigt i 2023, så der er klarhed om kvoterne fra årets start, og fiskeriet i norsk farvand kan påbegyndes fra årets start i 2024. Regeringen finder i den sammenhæng, at det er vigtigt, at aftalerne bliver afbalancerede, herunder at reel adgang til britisk farvand opretholdes. Hvis alle aftaler ikke er på plads rettidigt, kan regeringen støtte, at EU fastsætter foreløbige fiskerimuligheder.

Regeringen finder det desuden meget vigtigt, at relativ stabilitet fastholdes ved den interne fordeling af fiskerimulighederne, herunder for makrel og sild. Specifikt for makrel er regeringens udgangspunkt fortsat på linje med forhandlingsoplægget på intern fordeling af makrel for 2022, herunder også i for-hold til en langsigtet løsning.

Ved fordeling af nye fiskerimuligheder finder regeringen det ligeledes meget vigtigt, at danske fiskeriinteresser varetages bedst muligt.

Regeringen støtter, at TAC for torsk i Kattegat fortsat fastsættes som en bifangstkvote på et niveau, som indebærer, at der fortsat kan finde fiskeri sted i Kattegat efter andre arter. Regeringen finder, at det er vigtigt, at der fortsat arbejdes for at genopbygge bestanden med supplerende foranstaltninger med krav om redskaber med høj torskeselektivitet eller deltagelse i projekt med elektronisk monitorering i Kattegat. Med henblik på at understøtte projekter med elektronisk monitorering arbejder regeringen for, at der i lighed med 2023 fastsættes en supplerende, begrænset mængde til torskebifangster, som alene kan anvendes af fartøjer, der er omfattet af et projekt med elektronisk monitorering med kamera.

Regeringen finder, at det er vigtigt, at der for torsk i Nordsøen og Skagerrak ved kvotefastsættelsen tages hensyn til bestandssituationen for delbestandene i en grundlæggende ny rådgivning.

Regeringen støtter generelt, at supplerende tiltag er målrettede og afbalancerede og tager højde for bestandssituationen.

Regeringen støtter ambitiøse EU-foranstaltninger for ål i lyset af bestandssituationen. Da der er tale om én europæisk ålebestand, finder regeringen, at foranstaltninger skal knytte sig til alle ålens livsstadier, alle habitatområder og alle de faktorer, som påvirker ålebestanden. Det er de samlede tiltag på EU-niveau, der har betydning for genopretningen. Regeringen finder i den sammenhæng, at foranstaltninger til forbedring af ålebestanden bør ske ved revision af EU's åleforordning om genopretning af bestanden af europæisk ål.

Regeringen finder det generelt vigtigt, at der i øvrigt findes praktiske løsninger til håndteringen af særlige udfordringer i lyset af landingsforpligtelsen. Det gælder særligt i forhold til, at der for bestande med bifangstkvoter fastsættes mængder, der tillader fortsat fiskeri på andre bestande, og opretholdelse af relativ stabilitet.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 17. november 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 8. november 2023.

For så vidt angår intern fordeling af makrel for 2022 har sagen været forelagt Folketingets Europaudvalg til et revideret forhandlingsoplæg den 23. september 2022 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. september 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. september 2022. For så vidt angår sagen om intern fordeling af makrel for 2023 har sagen være forelagt for Folketingets Europaudvalg som led i forslag om fiskerimuligheder for 2023 til forhandlingsoplæg forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 1. december 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

2. **Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024** **KOM (2023) 578**

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024 af fiskerimulighederne for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Middelhavet og Sortehavet. Forslaget mangler i øjeblikket konkrete tal for fiskeriindsatsen og fangstmængder, da rådgivningen fra Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) endnu ikke foreligger, og da man afventer beslutninger, som skal træffes i Den Almindelige Kommission for Fiskeri i Middelhavet (GFCM) på årsmødet i november 2023. Forslaget lægger op til en reduktion i fiskeriindsatsen for langline- og trawlfartøjer, der fisker demersale bestande samt en række fiskeriforanstaltninger for Sortehavet og Middelhavet, herunder fangstbegrænsninger for visse rejebestande i det vestlige Middelhav og en autonom kvote for brisling og kvotetildeling for pighvar i Sortehavet. Forslaget lægger ydermere op til, at kompensationsordningen fra 2022 videreføres for 2024. Samlet set vurderes forslaget at have positive konsekvenser for beskyttelsesniveauet i EU, idet der blandt andet lægges op til en reduktion af fiskeriindsatsen og fangstbegrænsninger i Middelhavet samt visse fangstbegrænsninger i Sortehavet, hvilket ses som skridt på vej mod bæredygtigt fiskeri. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på politisk enighed.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 578 af den 10. oktober 2023 fremlagt forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024. Forslaget er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 10. oktober 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages med kvalificeret flertal i Rådet.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på politisk enighed.

Formål og indhold

Forslagets formål er at fastsætte fiskerimulighederne for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024. Den overordnede målsætning er at sikre en miljømæssig, økonomisk, og socialt bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne, som det fremgår af forordning (EU) nr. 1380/2013 om den fælles fiskeripolitik. Det endelige formål med forslaget er at opnå og opretholde et niveau for bestandene, som kan give maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY).

Den flerårige plan for demersale bestande i det vestlige Middelhav (2019/1022) har til formål at sikre, at der opnås en fiskeridødelighed ved MSY på et gradvist stigende grundlag senest den 1. januar 2025. Forslaget mangler i øjeblikket en række konkrete tal for fiskeriindsatsen og fangstmængder, da STECF's rådgivning endnu ikke foreligger. Forslaget indeholder imidlertid følgende elementer:

For det første indeholder forslaget en fiskeriindsatsordning for trawlfartøjer og langlinefartøjer, samt fangstbegrænsninger for dybhavsrejer. Gennem ordningen fastsættes der maksimale fiskeriindsatser for berørte fartøjer, der fisker efter demersale bestande i det vestlige Middelhav (for eksempel jomfruhummer, rød kæmpereje og kulmule) med udgangspunkt i den flerårige plan. De kombinerede indsatsforanstaltninger for trawlere, langlinefartøjer og fangstbegrænsninger for dybhavsrejer blev gennemført ved forordningen om fiskerimuligheder for 2022 og 2023, og Kommissionen foreslår at fortsætte gennemførelsen af disse tiltag i 2024.

Forslaget indeholder samtidig en videreførelse af en kompensationsordning. I 2022 blev der vedtaget et supplement til fiskeriindsatsordningen for trawlfartøjer, som giver en medlemsstat mulighed for tildeling af ekstra fiskedage til et flådesegment, når fartøjerne anvender visse selektive redskaber eller medlemsstaten har vedtaget midlertidige områdelukninger. Kommissionen foreslår at videreføre denne mekanisme i 2024.

For det andet indeholder forslaget foranstaltninger, der er vedtaget af GFCM. Disse omfatter blandt andet fangstbegrænsninger for dybvandsrosenrejer og maksimal flådekapacitet for kulmule i Sicilienstrædet samt fangstbegrænsninger for ædelkoral i hele Middelhavet. Forslaget omfatter også maksimal flådekapacitet og fangstbegrænsninger for rød kæmpereje og blårod reje i Sicilienstrædet, Det Joniske Hav og Det Levantiske Hav, samt den maksimale fangstmængde og det maksimale antal langliner og håndliner, der må fiske efter spidstandet blankesten i Alboránhavet. Det fremgår af forslaget, at GFCM på sit 46. årsmøde i november 2023 bør vedtage en ny henstilling om reduktion af fiskeriindsatsen for 2024 for skovtrawlere og for bomtrawlere. Den maksimale flådekapacitet som fastsat i forordningen om fiskerimuligheder for 2023 bør fortsat gælde for 2024. Flere konkrete tal afventer beslutninger på GFCM's årsmøde.

For det tredje indeholder forslaget foranstaltninger, der er vedtaget af GFCM, og som finder anvendelse i Sortehavet. Disse omfatter blandt andet en autonom EU-kvotefor brisling og en samlet tilladt fangstmængde (TAC) for pighvar, hvor tallene endnu ikke indgår af forslaget.

Kommissionen har efterfølgende fremlagt et non-paper, som indeholder specifikationer og opdateringer af det oprindelige forslag. Her foreslås bl.a. kvoten på pighvar i Sortehavet sat til på 857 tons (uændret i forhold til 2023), heraf en EU-kvotefor 170 tons.

Reduktionen af fiskeriindsatsen for trawlfartøjer for 2024 i det vestlige Middelhav foreslår Kommissionen i sit non-paper fastlagt til 9,5 pct. i forhold til referenceværdien i 2015-17, som skal fratrækkes den maksimale fiskeriindsats, fastsat i forordningen for 2023. Dette foreslås samtidig kombineret med andre forvaltningsforanstaltninger, herunder fangstbegrænsninger for dybvandsrejer. Den maksimale fiskeriindsats for langlinefartøjer bliver videreført på samme niveau i 2024 som for 2023. Endelig foreslås yderligere tiltag for at beskytte kulmuleungfisk, herunder i form af en gydelukning for visse redskaber.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige, statsfinansielle, eller erhvervsøkonomiske konsekvenser i Danmark. Forslaget har ligeledes ingen konsekvenser for EU's budget. Samlet set vurderes forslaget at have positive konsekvenser for beskyttelsesniveauet i EU, idet der lægges op til en reduktion af fiskeriindsatsen og fangstbegrænsninger for enkelte bestande i Middelhavet samt visse fangstbegrænsninger i Sortehavet, hvilket ses som skridt på vejen mod at opnå bæredygtigt fiskeri i Middelhavet. Der er ingen danske fartøjer, som har fiskerimuligheder i Middelhavet og Sortehavet.

Høring

Sagen har været i høring i § 5-udvalget (fiskeri).

Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO) og Danmarks Fiskeriforening Producentorganisation (DFPO) bemærkede, at man burde støtte medlemsstaterne omkring Middelhavet, hvis der opstod diskussioner om anvendelsen af forvaltningsplan.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at de berørte medlemsstater vil have fokus på ønsket om lige rammevilkår i forhold til andre tredjelande i de pågældende farvandsområder samt behov for en balanceret tilgang med hensyntagen til socioøkonomiske forhold. Det forventes, at et samlet kompromisforslag vil kunne vedtages i Rådet med kvalificeret flertal.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter den overordnede målsætning om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) og hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri. Regeringen ser positivt på Kommissionens forslag, som indebærer, at der for fjerde gang fastsættes en samlet forordning om fiskerimuligheder i Middelhavet og i Sortehavet, som også inkluderer fiskeriindsatsbegrænsninger for trawlfartøjer, der fisker efter demersale bestande i det vestlige Middelhav. Regeringen ser forslaget som et skridt på vejen mod at opnå et bæredygtigt fiskeri også i Middelhavet.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 17. november 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, og om ændring af forordning (EU) 2017/625 KOM (2023) 411

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 9. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag om regulering af planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker (NGT) samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, som i øjeblikket er omfattet af GMO-lovgivningen. Forslaget er fremsat på baggrund af Kommissionens analyse fra 2021, som konkluderede, at den gældende lovgivning ikke længere er formålstjenlig med hensyn til visse nye teknikker

*anvendt på planter. Forslaget indfører ny regulering for såkaldte kategori 1 NGT-planter og -plante-
produkter og tilpasser den nugældende GMO-lovgivning for såkaldte kategori 2 NGT-planter og -
planteprodukter. Forslaget har lovgivningsmæssige konsekvenser, samt vurderes at have positive er-
hvervsøkonomiske konsekvenser for det konventionelle landbrug, da det bliver væsentligt mindre om-
kostningstungt for virksomheder at ansøge om godkendelse af udsætning eller markedsføring af NGT-
planter og -planteprodukter. Omvendt forventes forslaget at have negative erhvervsøkonomiske kon-
sekvenser for økologisektoren. Forslaget forventes at have statsfinansielle konsekvenser som følge af
det forventede øgede antal ansøgninger. Forslaget vurderes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet.
Sagen er på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på generel ind-
stilling.*

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 411 af 5. juli 2023 fremsendt forslag om Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker, samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf og om ændring af forordning (EU) 2017/625. Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 10. september 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF-artikel 43, 114 og 168, stk. 4, litra b, og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF-artikel 294.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på generel indstilling.

Formål og indhold

Planter frembragt ved hjælp af nye genomteknikker (NGT) samt produkter, der er fremstillet heraf, skal på nuværende tidspunkt godkendes i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om op-hævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF ("Udsætningsdirektivet"), eller Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstof-fer ("GMO-forordningen"). Det har længe været erkendt, at det giver anledning til en række problemer, herunder problemer med implementering og håndhævelse. Derfor anmodede Rådet i 2019 Kommissio-nen om at fremlægge en undersøgelse vedrørende status for nye genomteknikker i henhold til EU-lov-givningen og fremsætte et forslag om ny eller ændret lovgivning, hvis det blev vurderet hensigtsmæssigt i lyset af undersøgelsens resultater.

Kommissionen fremlagde undersøgelsen i april 2021. I undersøgelsen konstaterede Kommissionen, at brugen af NGT globalt set har udviklet sig hurtigt, og at denne udvikling vil fortsætte. Kommissionen vurderede, at planter frembragt med NGT vil kunne bidrage positivt til at nå målene i EU's Grønne Pagt, Jord til bord-strategien og FN's verdensmål. Kommissionen konkluderede også, at EU's nuværende lov-givning om GMO'er, bl.a. pga. manglende detektionsmuligheder, ikke er velegnet til at regulere planter, som er udviklet ved visse nye genomteknikker (såkaldt målrettet mutagenese (målrettede genetiske æn-dringer i plantens egen DNA) eller cisgenese (indsættelse af genetisk materiale, f.eks. gener, fra kryds-bare planter)) samt fødevarer og foder på basis heraf. På denne baggrund konkluderede Kommissionen, at der er behov for, at GMO-lovgivningen tilpasses i lyset af de videnskabelige og teknologiske frem-skridt. Kommissionen har foretaget en konsekvensanalyse, som danner baggrund for forslaget.

Forslaget indfører speciallovgivning for planter og afledte produkter (både til anvendelse som foder og fødevarer og til andre formål) fremstillet ved hjælp af visse nye genomteknikker (herefter benævnt NGT-planter og planteprodukter). Forslaget bibeholder GMO-lovgivningens sag-til-sag tilgang til vurdering af godkendelse af NGT-planter og skelner mellem to kategorier af NGT-planter og planteprodukter:

- Kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter, som er frembragt med NGT, men som også kunne være opstået naturligt eller være frembragt ved traditionel forædling.
- Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter, som er frembragt med NGT, og som ikke kunne være opstået naturligt og ikke kunne være frembragt ved traditionel forædling.

Forslaget medfører, at kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter undtages fra GMO-lovgivningen og håndteres efter nye regler i forslaget. Kategori 2 NGT-planter og planteprodukter foreslås fortsat omfattet af den gældende GMO-lovgivning, men med justerede krav.

Af forslaget fremgår det, at NGT-planter skal følge de gældende regler i økologiforordningen 2018/848, hvilket betyder, at NGT-planter og -planteprodukter ikke kan anvendes i økologisk jordbrug, som reglerne er i dag. Der lægges endvidere op til, at sameksistensregler ikke må gælde for kategori 1 NGT-planter. Det medfører, at der ikke fastsættes regler for dyrkningsafstand, -intervaller og andre foranstaltninger til at mindske spredning til marker med økologiske afgrøder.

Forslaget lægger op til, at hverken kategori 1 eller kategori 2 NGT-planter vil være omfattet af reglen om geografisk dyrkningsundtagelse, som findes i den nuværende regulering (jf. udsætningsdirektivets artikel 26b), og som giver medlemsstater mulighed for at forbyde dyrkning af en godkendt GMO på hele eller dele af deres territorium.

Med forslaget indføres en evaluering af lovgivningens effekt 5 år efter første afgørelse om godkendelse er truffet.

Kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter

Forslaget undtager kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter fra den gældende GMO-lovgivning. Dette bygger på, at den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at der – sammenlignet med traditionel forædling og traditionel genmodificering som transgenese (når man indsætter fremmed DNA, f.eks. at indsætte DNA fra en bakterie i en plante) – ikke er nye risici for menneskers og dyrs sundhed og for miljøet forbundet med at anvende visse nye genomteknikker. EFSA har endvidere vurderet, at risikoen for utilsigtede effekter, såsom effekter på andre egenskaber end den tilsigtede (*off target*-effekter), kan være væsentlig reduceret ift. transgenese og traditionel forædling.

Forslaget indfører en række kriterier (såkaldte ækvivalens-kriterier), som skal bruges til at afgøre, om en NGT-plante kunne være opstået naturligt eller være udviklet med traditionel forædling og dermed er en kategori 1 NGT-plante. Hvis der er tale om en forsøgsudsætning i EU, foretages verifikationsproceduren for kategori 1 NGT-planter af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat, hvor forsøgsudsætningen ønskes foretaget. Hvis der ikke gennemføres en forsøgsudsætning i EU, foretages verifikationsproceduren af EFSA forud for markedsføring af planten eller produkter heraf i EU. Efter som kategori 1 NGT-planter eller -planteprodukter foreslås undtaget fra GMO-lovgivningen, vil der ikke være krav om, at anmeldelsen skal følges af referencemateriale og en metode til detektion. De øvrige medlemsstater i EU og Kommissionen kan i en 30-dages høringsperiode komme med indsigelser eller kommentarer, som kan have indflydelse på medlemsstatens eller EFSA's vurdering af kravene. Hvis kravene er opfyldt, verificeres planten som kategori 1 NGT-plante eller -planteprodukt og registreres i et offentligt register, som Kommissionen opretter og vedligeholder. Verificeringen af planten som kategori 1 NGT-plante er således også ensbetydende med, at den pågældende plante ikke skal risikovurderes yderligere under GMO-lovgivningen. Den/det pågældende kategori 1 NGT-plante eller -planteprodukt skal dog opfylde de krav, der gælder for markedsføring af planter og produkter herfra i EU.

Forslaget indebærer, at kategori 1 NGT-planter skal opføres på en offentlig tilgængelig database, og at frø og formeringsmateriale af kategori 1 NGT-planter skal mærkes, når det overdrages. Det skal endvidere fremgå af såvel EU-sortslisterne som af de nationale sortslister, hvis en sort indeholder kategori 1 NGT-planter. Formålet med mærkningen er bl.a., at økologiske jordbrugere skal kunne undgå kategori 1 NGT-planter, da de ikke er tilladt til dyrkning i økologisk landbrug. Der indføres ikke krav om mærkning af produkter, herunder fødevarer og foder, frembragt med kategori 1 NGT-planter.

Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter

Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter foreslås fortsat omfattet af den gældende GMO-lovgivning, men med justerede krav. Det fremgår af forslaget, at der forud for udsætning (forsøgs- eller kommerciel dyrkning) eller markedsføring af kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter skal søges om godkendelse, men med tilpassede krav til risikovurderingen, som skal afspejle planternes risikoprofil. Der indføres dermed en mere proportionel risikovurdering. Det vil ikke i alle tilfælde være muligt at opfylde kravet i GMO-reglerne om at levere en specifik detektionsmetode. Det nuværende krav om at stille en specifik detektionsmetode til rådighed kan derfor fraviges, hvis ansøger over for Det Fælles Forskningscenter for EU (JRC) kan dokumentere, at kravet af tekniske grunde ikke kan opfyldes for den aktuelle kategori 2 NGT-plante eller planteprodukt. Kravene om sporbarhed og mærkning er fortsat gældende, og det kan af mærkningen også fremgå, hvilken egenskab modifikationen medfører.

En godkendelse af kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter er i første omgang gældende i maksimalt 10 år, og efter en re-godkendelse vil godkendelsen være tidsubegrænset.

Med forslaget indføres en række incitamenter, herunder hurtigere godkendelsesprocedure for kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter, der opfylder de i forslaget nærmere definerede bæredygtighedskriterier. Derudover indføres særlige incitamenter til at fremme små og mellemstore virksomheders anvendelse af kategori 2 NGT-planter, bl.a. ved fritagelse af gebyrbetaling til visse laboratorier⁴ og mere udstrakt rådgivning fra EFSA forud for indgivelse af en ansøgning. Herbicidtolerante planter omfattes dog ikke af incitamenterne.

Forslaget omhandler ikke spørgsmålet om patenter på planter.

Formandskabet har fremlagt en række ændringsforslag til Kommissionens forslag. Ændringsforslagene inkluderer bl.a. geografisk dyrkningsundtagelse for NGT 2, således at reglerne for NGT 2 sidestilles med reglerne i GMO-udsætningsdirektivet og forbud mod herbicidtolerance i NGT 1-planter. Formandskabet foreslår endvidere at tilføje en formulering i betragtningerne om patenter.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg om Miljø, Folkesundhed og Fødevarer med bidrag fra Landbrugsudvalget og Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse.

I ordførerens udkast til ændringsforslag lægges op til en række tilpasninger af forslaget, herunder at give mulighed for anvendelse af NGT planter i den økologiske produktion samt at fjerne kravet om mærkning af NGT 1-frø. Europa-Parlamentets holdning forventes vedtaget i januar 2024.

⁴ Dette sker ved en undtagelse fra artikel 32 i Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer ("GMO-forordningen"). Artikel 32 indeholder bl.a. følgende bestemmelse: "Ansøgere om tilladelse til genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer bidrager til at dække omkostningerne ved de opgaver, der udføres af EF-referencelaboratoriet og Det Europæiske Net af GMO-laboratorier..."

Nærhedsprincippet

Henset til, at forslaget ændrer allerede eksisterende EU-lovgivning og giver juridisk klarhed i forhold til NGT-planter, samt at der ikke bør skabes uhensigtsmæssigt forskelligartede konkurrencevilkår i medlemsstaterne, er det regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

NGT-planter hører under anvendelsesområdet for den nuværende EU-lovgivning om GMO, som er implementeret i dansk ret med lov om miljø og genteknologi (genteknologiloven), jf. LBK nr. 9 af 4. januar 2017.

Genteknologiloven implementerer direktiv 2001/18/EF om udsætning af genetisk modificerede organismer i miljøet (udsætningsdirektivet) og direktiv 2009/41/EF om indsluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer. Derudover danner loven hjemmel for at fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelse af forordning (EF) nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer og forordning (EF) nr. 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer. Loven danner desuden hjemmel for implementering af Cartagena-Protokollen om biosikkerhed vedrørende grænseoverskridende overførsel af genetisk modificerede organismer samt for fastsættelse af regler i bekendtgørelse nr. 226 af 19. marts 2009 om transport og underretning ved markedsføring af genetisk modificerede organismer godkendt til markedsføring i et andet land inden for EU. Genteknologiloven giver også myndighederne hjemmel til at opkræve et gebyr for behandlingen af ansøgninger om godkendelse af GMO.

Med hjemmel i genteknologiloven og arbejdsmiljøloven (LBK nr. 2062 af 16. november 2021 af lov om arbejdsmiljø) fastsætter Miljøstyrelsen og Arbejdstilsynet regler om indsluttet anvendelse af bl.a. GMO-planter i bekendtgørelse nr. 910 af 11. september 2008 om genteknologi og arbejdsmiljø samt bekendtgørelse nr. 35 af 19. januar 2012 om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr.

Danmark har desuden vedtaget lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder, jf. LBK nr. 28 af 4. januar 2017 (sameksistensloven), som indeholder nationale regler, der skal hindre spredning af pollen, frø og andet planteforneringsmateriale fra genetisk modificerede planter, som er godkendt til markedsføring i henhold til EU-lovgivningen, til andre marker og afgrøder. Loven anvender GMO-definitionen i genteknologiloven.

Fødevarestyrelsen har med hjemmel i fødevarereloven, jf. LBK nr. 8 af 6. januar 2022, fastsat straffebestemmelser for overtrædelse af EU-krav til genetisk modificerede fødevarer (sikkerhed, mærkning og sporbarhed) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1830/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF. Bestemmelserne er fastsat i bekendtgørelse nr. 641 af 13. maj 2015 om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om genetisk modificerede fødevarer.

Forslaget indeholder regler om mærkning af frø og formeringsmateriale, herunder at det skal fremgå af sortlisten, såfremt sorten er frembragt med de nævnte nye genomteknikker. Regler om registrering af visse sorter på sortlisten findes i lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1132 af 3. juli 2020, og i bekendtgørelse om registrering af sorter og planteforneringsmateriale på den nationale sortliste, der er udstedt i medfør af loven.

Sideløbende med dette forslag har Kommissionen fremlagt forslag til revision af frølovgivningen, som lægger op til, at der indføres en ny værdi- og bæredygtighedsafprøvning af nye afgrødesorter, herunder sorter frembragt ved hjælp af NGT.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget medfører behov for ændring af genteknologiloven, herunder bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (udsætningsbekendtgørelsen). I den forbindelse er der bl.a. behov for at ændre den eksisterende gebyrhjemmel, således at der også kan opkræves gebyrer for behandling af de ansøgninger, der er omfattet af forslaget, og hvor den kompetente myndighed udfører sagsbehandlingen samt træffer afgørelse. Forslaget overflødiggør desuden dele af de nationale regler om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede planter. Forslaget kan derfor også give anledning til ændring af bekendtgørelse nr. 910 af 11. september 2008 om genteknologi og arbejdsmiljø samt bekendtgørelse nr. 35 af 19. januar 2012 om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr i forhold til hvilke GMO'er, der er omfattet. Hvis forslaget vedtages, medfører dette, at visse NGT-planter undtages fra den gældende GMO-lovgivning og derfor ikke skal miljørisikovurderes af Landbrugsstyrelsen. Endvidere kan forslaget medføre behov for at tilpasse reglerne i sameksistensloven, samt behov for opdatering af bekendtgørelse nr. 641 af 13. maj 2015 om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om genetisk modificerede fødevarer. Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Siden udsætningsdirektivets ikrafttrædelse i 2001 har der kun været én godkendelse i EU af en GM-afgrøde til kommerciel dyrkning (majs MON810, som dyrkes i Spanien og Portugal), hvilket gør, at det empiriske erfaringsgrundlag om erhvervsøkonomiske konsekvenser ifm. godkendelsesforløb under det eksisterende GMO-regelsæt er særdeles sparsomt, og der er ingen danske erfaringer. Kommissionen anslår i konsekvensanalysen, at godkendelse af én afgrøde til kommerciel dyrkning under det gældende regelsæt samlet koster mellem ca. 130 og 209 mio. kr. Hertil kommer årlige monitoreringsomkostninger på mellem ca. 5 og 8 mio. kr.

Hvad angår markedsføring af planter og planteprodukter til foder og fødevarer er det empiriske erfaringsgrundlag væsentlig bedre, idet der siden GMO-forordningens ikrafttrædelse i 2003 har været ca. 180 godkendelses- eller re-godkendelsessager i EU. På baggrund heraf estimeres de samlede erhvervsøkonomiske konsekvenser i Kommissionens konsekvensanalyse til mellem ca. 60 og 169 mio. kr. pr. godkendt enkeltbegivenhed, dvs. for hver indsat egenskab i den enkelte NGT-plante.

Idet indførelsen af kategorierne NGT 1 og NGT 2 er nyt, er der ikke nogen hidtidige data om de økonomiske omkostninger at trække på. Kommissionens konsekvensanalyse estimerer besparelse pr. godkendelse af kategori 1 NGT-plante/-planteprodukt på mellem 86 og 111 mio. kr. og for kategori NGT 2 en besparelse på mellem 0 og 90 mio. kr., afhængigt af produktets risikoprofil. Tallene skal således læses med væsentlige forbehold, men særligt for kategori 1 NGT-planter vil der være tale om særdeles store besparelser pr. godkendelsesproces. Den danske forædlerbranche er ikke i stand til at kvantificere den erhvervsøkonomiske betydning af det fremsatte forslag, men det er branchens klare vurdering, at forslagets vedtagelse på sigt vil medføre, at alle sorter af væsentlig betydning i jordbruget vil være at betragte som kategori 1 NGT-planter, enten direkte eller indirekte (hvor en konventionel plante ved traditionel forædling krydses med en kategori 1 NGT-plante). Branchen forventer ikke, at kategori 2 NGT-planter vil få nogen nævneværdig udbredelse i forhold til godkendelse til dyrkning.

Omvendt vurderes forbuddet mod kategori 1 NGT-planter i økologisk produktion at kunne få betydelige negative økonomiske konsekvenser for økologierhvervet. Hverken økologierhvervet eller Fødevarerministeriet er dog i stand til at estimere konsekvenserne.

Det er forventningen, at der med forslaget bliver behov for dokumentation for fravær af NGT ved køb af ikke-økologiske fødevarer, foder og frø. Dette vil være en væsentlig udvidet dokumentation ift. den nuværende situation, hvor økologiske operatører i stort omfang kan basere sig på de eksisterende horisontale GMO-mærkningskrav.

Adgangen til kategori 1 NGT, der med forslaget skal betragtes som almindeligt konventionelt plantemateriale for andre end den økologiske sektor, vil medføre en helt ny situation ift. sameksistens. Afhængigt af udbredelsen af kategori 1 NGT-plantemateriale på konventionelle arealer, vil der skulle tages omfattende forholdsregler fra økologierhvervet for at undgå sammenblanding og krydskontaminering af økologiske afgrøder. Erhvervet forventer en hurtig og udbredt anvendelse af kategori 1 NGT-plantemateriale i det konventionelle jordbrug.

I forhold til udvikling af økologisk såsæd er det forventningen, at alle sorter (korn, græsser, kløver, lucerne og sukkerroe, grønsager m.v.) efter 10 år vil være modificeret med NGT og dermed være kategori 1 NGT-planter. Sortsmateriale til forædlingsprogrammer målrettet økologi vil i ovenstående fremtids-scenarie skulle adskilles fuldstændigt fra sortsmaterialet fra konventionelle forædlingsprogrammer for at undgå iblanding af NGT. Det vil medføre en betydelig administrativ opgave og meromkostning til at opretholde denne adskillelse og udvikle sorter til økologi, og med en kraftigt reduceret mængde indgangsmateriale til at forædle nye økologiske sorter, vil der være risiko for, at forædling målrettet økologi forringes eller stopper.

Af mere generel karakter anfører Kommissionen i konsekvensanalysen, at forædlernes globale konkurrenceevne og innovationskapacitet vil blive styrket som følge af det fremsatte forslag. Dette skyldes hovedsageligt, at der med forslaget skabes mulighed for, at forædlere kan få godkendt NGT-planter til dyrkning i EU, hvilket under de nuværende EU-regler er nær praktisk umuligt. Med forslaget vil der desuden i forhold til kategori 2 NGT-planter ske en markant reduktion af selskabernes omkostninger til godkendelsesprocesserne, hvilket særligt vil komme små og mellemstore virksomheder (SMV'er) til gode. Hertil kommer, at reguleringen med det fremsatte forslag også fremtidssikres, idet specifikke kriterier i reglerne gøres justerbare i forhold til den videnskabelige og teknologiske udvikling.

I Kommissionens konsekvensanalyse anføres endvidere, at forslaget generelt vil forbedre EU's landbrugs- og fødevarerektors konkurrenceevne i EU og på globalt plan. Forslaget vil give jordbrugere bedre adgang til mere bæredygtige sorter, der blandt andet vil kunne karakteriseres ved højere udbytte ved samme input, bedre ernæringsmæssig værdi og mere resistens over for sygdomme. Desuden vil forslaget give grovvarerelskaber samt fødevarer- og foderimportører bedre muligheder for at indkøbe varer på verdensmarkedet, idet EU-lovgivningen i højere grad vil ligne lovgivningen hos EU's primære leverandørlande. Den danske konventionelle landbrugsbranche og den danske konventionelle forædlerbranche vurderer ligeledes, at forslagets vedtagelse vil være afgørende for den danske og europæiske konkurrenceevne på området. Den danske konventionelle landbrugsbranche vurderer endvidere i tråd med Kommissionen, at danske jordbrugere vil blive kraftigt udfordret i forhold til at indkøbe foder på det globale marked, hvis EU fortsat regulerer NGT-planter/-planteprodukter som GMO, samtidig med at der vil være udfordringer med detektion af produkter frembragt med NGT.

Statsfinansielle konsekvenser

En forenkling af godkendelsesprocedurerne, som forslaget lægger op til, må forventes at medføre et væsentligt antal anmodninger om verifikation særligt for kategori 1 NGT-planter forud for forsøgsudsættelse til danske myndigheder, med deraf øgede statsfinansielle udgifter. Ud over den nuværende GMO-regulering forventes en begrænset ny aktivitet hos danske myndigheder som følge af ansøgninger om forsøgsudsætning af kategori 2 NGT-planter samt ansøgninger om markedsføring af kategori 2 NGT-planter til andet end fødevarer og foder. EFSA's verifikation af kategori 1 NGT-planter forud for markedsføring i EU vil ligeledes give øgede udgifter til myndighedsbehandling i Danmark, herunder videnskabelig rådgivning fra danske eksperter.

I forhold til forbuddet mod anvendelse af NGT-planter og -planteprodukter i økologisk jordbrug vil der være øget behov for dokumentkontrol i hele kæden, hvilket bl.a. omfatter kontrol af udsæd, foder og biomasse. Der kan herunder være behov for en større indsats for at sikre en fortsat adskillelse af økologisk produktion fra konventionel produktion. Ydermere vil der være et betydeligt øget ressourcebehov til arbejde med regeludvikling, instrukser, vejledninger og IT, der skal understøtte kontrollen.

Idet der er tale om en ny regulering for de omfattede NGT-planter og -planteprodukter, er det behæftet med stor usikkerhed konkret at anslå det øgede omfang af ansøgninger fremadrettet. Fra forslagets vedtagelse vurderes der for Landbrugsstyrelsen de første tre år at være implementeringsomkostninger på 2 mio. kr. per år. Ligeledes vurderes der for Landbrugsstyrelsen at være løbende udgifter på 12,1 mio. kr. per år fra forordningen finder anvendelse. De øgede omkostninger for Fødevarestyrelsen vurderes at være 2,2 mio. kr. årligt.

Ligeledes forventes EFSA's aktivitetsniveau at stige ifm. anmodninger om verifikation af kategori 1 NGT-planter for ækvivalens med traditionelt forædlede planter samt anmodninger om autorisation af kategori 2 NGT-planter til foder og fødevarer. Der er af Kommissionen anslået et ekstra finansieringsbehov for EU's myndigheder, primært relateret til EFSA, på ca. 20,7 mio. kr. over foreløbig en treårig periode fra forslagets ikrafttrædelse. Disse findes inden for eksisterende bevillingsramme i Kommissionen, og udgiften er således budgetneutral for det samlede EU-budget.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom. Fødevarerministeriet vurderer, at omkostningerne forbundet med forslaget ikke kan holdes inden for egen ramme.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget indfører en proportionel risikovurdering af NGT-planter og sikrer, at de potentielle risici identificeres og vurderes, herunder at visse NGT-produkter fritages for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis de nye egenskaber også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. Det er således Kommissionens vurdering, at notificerede og godkendte NGT-planter og afledte produkter vil være lige så sikre som konventionelt frembragte planter og planteprodukter. Forslaget vurderes derfor ikke at påvirke beskyttelsesniveauet.

DTU Fødevarerinstitutionen vurderer ligeledes, at de foreslåede lempelser for visse typer af NGT'er ikke vil have negative sundhedsmæssige konsekvenser. Institutionen bemærker desuden, at der mangler klare faglige begrundelser for, at de omhandlede nye teknikker stadig fastholdes i et fagligt ikke-proportionelt lovkompleks. DTU mener, at man ud fra rent faglige kriterier burde undtage langt flere teknikker og tillade et større antal ændringer, idet dette ikke vil udgøre en større risiko end traditionel forædling.

Aarhus Universitet vurderer, at det videnskabeligt set er fornuftigt at opdele NGT-planter i kategori 1 NGT-planter og kategori 2 NGT-planter. Det virker videnskabeligt set fornuftigt at sidestille kategori 1 NGT-planter med planter, som er fremkommet naturligt eller fremstillet med konventionel forædling, herunder tilfældig mutagenese. De genetiske modifikationer, der er tilladte i kategori 1 NGT-planter, vil også kunne fremkomme naturligt og/eller ved traditionel forædling. Med forslaget vil der ikke være forskellige niveauer af regulering på planter, der grundlæggende er ens. Aarhus Universitet vurderer, at den foreslåede verifikationsprocedure for kategori 1 NGT-planter virker fagligt fornuftig, og det samme gør forslagets principper og krav for godkendelse af kategori 2 NGT-planter fsva. den natur- og miljømæssige risikovurdering.

Aarhus Universitet bemærker endvidere, at der ikke foretages en miljørisikovurdering af konventionelle afgrøder, og at vi derfor rent faktisk ikke kender det nuværende beskyttelsesniveau. For de afgrødearter, der aktuelt er velkendte under danske/europæiske forhold, vil risikoen for natur og miljø ved anvendelse af kategori 1 NGT-planter oftest være mindre end den tilsvarende risiko ved planter frembragt med traditionel mutagenese. Nye afgrødearter kan frembyde risici, f.eks. fordi artens naturlige fjender ikke følger med, og der derfor kan være en risiko for spredning uden for det tiltænkte dyrkningssystem. Forslagets risikovurdering af kategori 2 NGT-planter vurderes af Aarhus Universitet at være lige så fagligt fornuftig, som den der i dag foretages af transgene GMO-afgrøder.

Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen vurderer, at forslaget kan have en positiv effekt på fødevarerforsynings sikkerheden i Europa, f.eks. ved at mindske behovet for import af udenlandsk planteprotein, da forslaget i højere grad muliggør udvikling og markedsføring af bæredygtige og klimatilpassede planter. Der er stor interesse for brug af NGT-planter, både globalt og i EU, fordi disse planter potentielt kan bidrage til at løse en række af de udfordringer, som det nuværende fødevarer system står overfor, herunder klimaudfordringer og behovet for større bæredygtighed. NGT'er har således potentiale for at bidrage til at nå både innovations- og bæredygtighedsmål i EU's Grønne Pagt, Jord til bord- og Biodiversitetsstrategierne. Teknisk set er NGT'er lettilgængelige, så med den rette regulering vil de kunne benyttes af en bred vifte af planteforædlere, herunder SMV'er og start-ups.

Forslaget vil tilnærme EU's regulering af NGT-planter til lovgivningen i en række tredjelande og vil dermed lette EU's handel med disse, øge EU's konkurrenceevne og åbne EU's marked for tredjelande.

Der udestår afklaring af forslagets eventuelle konsekvenser for brugen af patenter på planter. Kommissionen har igangsat en analyse af konsekvenserne af patenter på planter, herunder konsekvenserne for forædling, tilgængelighed og konkurrence, som forventes præsenteret i 2026. Endvidere har Landbrugsstyrelsen anmodet Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet om en umiddelbar vurdering af konsekvenserne for dansk landbrug, herunder planteforædlerne, ved øget brug af patenter på planter.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg.

Landbrug & Fødevarer hilser Kommissionens forslag til ny forordning om nye planteforædlingsteknikker velkommen og anbefaler, at Danmark arbejder for forslagets vedtagelse. Landbrug & Fødevarer finder det hensigtsmæssigt, at der med forslaget lægges op til at undtage planter og produkter herfra fra den generelle regulering af genmodificerede organismer, når de er forædlet ved hjælp af visse nye genteknologier i kategorien NGT 1. Særligt de målrettede mutagenese-teknikker er vigtige redskaber til at udvikle afgrøderne og dermed imødegå de massive udfordringer i forhold til klima, bæredygtighed m.v., som landbruget og fødevarerproduktionen står overfor. Landbrug & Fødevarer finder Kommissionens

fokus på at fremme europæiske landbrugeres og fødevarerindustriens globale konkurrenceevne rigtig og nødvendig, da mange tredjelands allerede tillader anvendelsen af NGT-metoder.

Landbrug & Fødevarer finder det særdeles uheldigt, at der lægges op til at forbyde alle planter forædlet med de nye forædlingsteknikker i økologien, og anbefaler derfor, at Danmark arbejder for, at afgrøder fremavlet med målrettede mutagenese-teknikker, hvor der ikke indsættes genmateriale (SDN-1), undtages fra dette forbud. Det er vigtigt i forhold til at sikre økologernes adgang til nye forbedrede plantersorter. I forslaget er der lagt op til, at der er fuld gennemsigtighed i, hvilke metoder der er anvendt i forædlingen af nye sorter; derfor bør økologisektoren selv kunne vælge de sorter, som fremmer denne produktionsmetode. På den baggrund mener Landbrug & Fødevarer, at spørgsmålet om anvendelse af NGT i økologien burde reguleres i økologiforordningen og ikke i dette forslag.

Landbrug & Fødevarer kan støtte forslaget om, at afgrøder udviklet med disse teknikker ikke skal være omfattet af de geografiske dyrkningsundtagelser i henhold til udsætningsdirektivets artikel 26b.

Landbrug & Fødevarer kan ligeledes støtte, at planter og produkter herfra, som ikke opfylder de objektive kriterier for at være en NGT 1-kategori, fortsat skal være omfattet af den gældende GMO-regulering, og at der derfor skal søges om tilladelse til forsøgsudsætning og markedsføring. Det er dog meget positivt, at der lægges op til at justere på de krav, der stilles til vurderingen af disse NGT 2-afgrøder.

Det er endvidere særdeles positivt, at Kommissionens forslag på hensigtsmæssig måde adresserer de udfordringer, den gældende GMO-regulering giver i forhold til detektion og kontrol.

Landbrug & Fødevarer hilser det velkomment, at Kommissionen nu tager initiativ til at afbøde de særdeles uheldige effekter, der følger af EU-Domstolens afgørelse fra 2018 om, at alle nye genomteknikker udviklet efter 2001 skal reguleres som GMO. Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at forslaget baserer sig på en række videnskabelige udtalelser, samt at sikkerhedsspørgsmålet er blevet grundigt behandlet af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA).

Dansk Industri hilser forslaget velkomment som et vigtigt skridt for at fremme innovation i EU. De nye genomteknikker indeholder samfundsmæssige potentialer for øget fødevarerproduktion og -produktivitet, bedre arealanvendelse og biodiversitet, lavere klimabelastning og lavere pesticidforbrug, og kan dermed understøtte de politiske mål i Kommissionens Grønne Pagt og Jord til bord-strategien om et mere bæredygtigt fødevarer-system. Af samme årsag bør Danmark arbejde for, at der stilles krav til Kommissionen om at fremsætte en tilsvarende moderniseret og forenklet regulering af mikroorganismer snarest muligt og så lovgivningsmæssigt enkelt som muligt.

Dansk Industri finder det positivt, at forslaget forenkler reguleringen af kategori 1 NGT-planter. Det er endvidere positivt, at forslaget lægger op til gennemsigtighed i form af et register for kategori 1 NGT-planter. Sporbarhed, gennemsigtighed og information til forbrugerne er afgørende for forbrugeraccept og tillid til industrien. Med forslaget lægges generelt op til, at den regulatoriske klassifikation, godkendelsesprocedurer og krav til risikovurdering i højere grad tilpasses produktets karakteristika (produktorienteret) frem for fremstillingsmetoden (procesorienteret), hvilket Dansk Industri finder positivt. Det er dog afgørende, at der skabes klarhed om kriterierne for anvendelse af et bæredygtighedskriterie, og for hvordan de kompetente myndigheder skal foretage en vurdering heraf. Dansk Industri bemærker samtidig, at Kommissionen med forslaget lægger op til, at hverken kategori 1 NGT-planter eller kategori 2 NGT-planter vil kunne anvendes i økologisk produktion. Det kan potentielt betyde, at økologer reelt udelukkes fra stort set alle kommende sorter, inklusive de målrettede mutagenese-teknikker, hvor planten selv reparerer sine egne gener efter et 'klip' i DNA-strengen (SDN-1). Det vil sandsynligvis forringe

den økologiske sektors konkurrencemæssige vilkår i forhold til tredjelande. Der bør fra dansk side arbejdes på, at økologisk produktion ikke udelukkes fra at anvende NGT, alternativt at forordningen 'fremtidssikres', så der er mulighed for at tilpasse reguleringen af økologisk produktion til fremtidige behov. Det bør endvidere overvejes, om reguleringen af økologi bedre håndteres i økologiforordningen i stedet for i det fremsatte forslag.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) og Danske Sortsejere mener, at Kommissionens forslag er velovervejet og balanceret. De hilser derfor Kommissionens forordningsforslag meget velkommen. De er enige i, at de nye planteforædlingsteknikker kan bidrage til den grønne omstilling og målene i EU's Grønne Pakt. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere mener derfor, at det er meget vigtigt, at EU tilpasser sin regulering af NGT'er således, at der bliver adgang til at udnytte de i forslaget omfattede teknikker til at udvikle robuste sorter, som både kan bidrage til at løse klimamålsætningerne og samtidigt stimulere produktiviteten i planteproduktionen, landbruget og fødevarerproduktionen. Samtidig mener Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere, at der er behov for at sikre rammerne for den globale frie handel med landbrugsafgrøder. Under de nuværende forhold kan der hurtigt opstå handelstekniske barrierer, i takt med at lande uden for EU tager de nye planteforædlingsteknologier i brug. Det er derfor vigtigt at pointere, at indførelsen af den nye regulering ikke må føre til ødelæggelse af handelen med landbrugsprodukter, herunder også særligt de afgrøder og produkter, som ikke adskiller sig fra de afgrøder og produkter, der i dag kan udvikles med traditionelle og konventionelle planteforædlingsmetoder. Dette forhold gælder både på det indre marked, men i særdeleshed også i forhold til importen af en række vigtige produkter til den europæiske landbrugs- og fødevarerproduktion. Det er her vigtigt, at artikel 7 i Kommissionens forslag ikke pålægger forsyningskæderne nye byrder i forhold til handel med kategori 1 NGT-produkter, hvor der ikke foreligger en verifikation, jf. artikel 4 eller artikel 6.

Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere er ikke fortalere for et forordningsbundet forbud mod anvendelse af NGT'er til økologisk produktion. Kommissionen har på en meget fornuftig vis indført transparens i forhold til information om brugen af NGT til frembringelse af planter/sorter. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere ser det som meget afgørende, at lovgivningen tilpasses hurtigt, så man i EU hverken taber innovationskraft og -muligheder for, at planteforædlingen kan bidrage til den grønne omstilling gennem udvikling af ny robuste afgrøder eller taber konkurrenceevne ved at afskære os muligheden for at deltage i den globale frie handel med landbrugsprodukter.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO og Danske Sortsejere) mener, at der ikke bør være krav om mærkning for kategori 1-planter, da disse i alle andre henseender er ligestillet med sorter, der er frembragt ved konventionel forædling. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere noterer sig bemærkningerne fra DTU, som vurderer, at disse sorter ikke vil have negative sundhedsmæssige konsekvenser. Modsat kan det forventes, at hvis den nye lovgivning for NGT ikke vedtages, vil der opstå et uoverskueligt krav om adskillelse af NGT-varer fra tredjelande, som i disse lande vil blive betragtet som konventionelle produkter. Derved risikerer EU at lukke sig ude af den globale handel.

Økologisk Landsforening ser store problemer for økologien, hvis NGT udbredes som planteforædlingsteknologi i det konventionelle erhverv samtidigt med, der er et forbud mod enhver form for NGT i økologi. Økologisk Landsforening gør opmærksom på, at det økologiske landbrug ikke er tilstrækkelig stort til at have sin egen planteforædling. Situationen kan betyde, at de traditionelle planteforædlere ikke længere laver planteforædling, som økologerne kan få gavn af, så økologerne er efterladt med de nuværende sorter og dermed ikke får adgang til evt. forbedrede sorter. De økologiske planteforædlere tager i dag materiale ind fra de traditionelle planteforædlere, hvilket de ikke vil kunne gøre, hvis de traditionelle planteforædlere ophører med at bruge de gamle metoder. Økologisk Landsforening ser også en risiko for, at de traditionelle planteforædlere og grovvarereselskaberne ophører med at have sorter til økologerne på grund af omkostninger til adskillelse og logistik.

Der er en risiko for, at det konventionelle erhverv vil kunne nå efterstræbte egenskaber hurtigere end de forældre, der kun har adgang til de gamle mutagenese teknikker, hvis NGT lever op til forventningerne. De økologiske planteforældre kan dermed ende med at stå med større udgifter til forædling end deres konventionelle kollegaer, da det vil tage længere tid at nå efterspurgte egenskab. Dertil kommer, at hvis de nye teknologier kan samle egenskaber op fra gamle sorter og vilde slægtninge, kan økologien risikere at være mere udfordret i forhold til at sikre en større genpulje og dermed til genetisk variation i det anvendte plantemateriale, mener Økologisk Landsforening. Økologisk Landsforening mener derfor, at der skal indsættes en solnedgangsklausul, så forbuddet mod NGT 1 i økologi revurderes inden for 5 år, såfremt forbuddet opretholdes. Regler for planteforædlingen i økologi hører principielt til i økologiforordningen.

Økologisk Landsforening støtter, at der skal oprettes en database over kategori 1 NGT-planter, og at den anvendte forædlingsteknik skal oplyses. Det bør ligeledes fremgå af registreringen, hvilken NGT-teknologi, der er anvendt og oplysninger bør også optræde på sortslisterne, så landbrugere kan vælge sorter fra på grundlag af anvendt teknik.

Endvidere mener Økologisk Landsforening, 1) at der skal indsættes et eksplicit forbud mod at få tilladelse til at lave herbicidresistente planter i kategori 1 NGT-planterne, 2) at det er vigtigt, som det også er foreslået, at kategori 1 NGT-planter kan underlægges yderligere krav på grundlag af deres egenskaber, 3) at det er problematisk, at sameksistensregler for NGT 2 planter kun skal sikre plads til 25 pct. økologi i EU. Økologi skal kunne udbredes til hele det europæiske landbrugsareal. Økologisk Landsforening kan ikke støtte, at der skal gives økonomisk hjælp til SMV- forældre der vil lave NGT 2 planter. Økologisk Landsforening kan ikke se, at det skal være et formål at fremme NGT 2 planteforædling.

Økologisk Landsforening noterer, at forslaget ikke indeholder regler, der beskytter landbrugere mod patentering af planter, og de enkelte egenskaber, der er forædlet frem. Økologisk Landsforening mener, det er vigtigt at undgå patentering af liv, og mener derfor, det er vigtigt, at dette forhold bliver håndteret i fælles europæiske og internationale regler.

Forbrugerrådet Tænk mener, at det er helt afgørende, at nye teknikker til planteforædling ikke medfører risici for forbrugerne eller negativ påvirkning af miljø og biodiversitet. Da det er et område, der er i hurtig teknologisk udvikling, giver det mening at vurdere, om den nuværende 20 år gamle lovgivning er svarende til virkeligheden. I den forbindelse kan Forbrugerrådet Tænk grundlæggende bakke op om, at man skelner mellem forskellige typer af GMO'er afhængigt af, hvor stor ændring, der er foretaget i genomet. Herunder, at man indfører en mindre restriktiv godkendelsesprocedure for produkter, der kunne være opstået naturligt (Kategori 1 NGT-planter). Forbrugerrådet Tænk mener dog ikke, at herbicidresistente planter bør omfattes af hverken Kategori 1- eller Kategori 2-NGT'er.

Forbrugerrådet Tænk mener, at forbrugerne bør have en mulighed for at vælge teknologierne til eller fra. Forbrugerrådet Tænk påpeger dog, at der mangler viden om forbrugernes viden om og eventuelt accept af de nye genteknikker. Indtil dette er klarlagt, er det ikke muligt at afvige substantielt fra den nuværende lovgivning. Dermed mener Forbrugerrådet Tænk som udgangspunkt, at både Kategori 1- og Kategori 2-NGT'er skal omfattes af de nuværende regler for sporbarhed og mærkning. Forbrugerrådet Tænk vil opfordre til, at man igangsætter undersøgelser af forbrugernes viden og holdninger, og at man venter med at fastlægge det endelige omfang af mærkningskravet til, at man ved mere om dette.

Forbrugerrådet Tænk finder, at spørgsmålet om, hvilke typer af NGT'er, der tillades anvendt i økologien, ligeledes afhænger af forbrugeraccepten. Da dette har stor betydning for den økologiske sektor, understreger det behovet for forbrugerforskning.

Tystoftefonden vil gerne medvirke til at sikre, at al formeringsmateriale af kategori 1 NGT-planter mærkes som "Kategori 1 NGT-planter", bl.a. for at sikre integriteten i den økologiske produktion. Tystoftefonden opfordrer endvidere Landbrugsstyrelsen til at inddrage Tystoftefondens ekspertise for at sikre en fleksibel og hensigtsmæssig opgavevaretagelse og kommunikation vedr. NGT-registrering.

Bryggeriforeningen ser positivt på forslaget fra Kommissionen. Bryggeriforeningen finder det positivt, at forslaget ikke medfører ændringer i den allerede etablerede definition af konventionel avl. Bryggeriforeningen lægger vægt på, at reguleringen tager højde for den teknologiske udvikling, og at lovgivningen ikke bremser virksomhedernes konkurrencevilkår på området. Konkurrencen på området skal være ligeværdig, så industrien i EU i videst muligt omfang, naturligvis under hensyntagen til bæredygtighed mv., har adgang til de samme muligheder som lande omkring os. I den sammenhæng værdsætter Bryggeriforeningen, at der med forslaget foreslås et register, der anerkender, at enhver i industrien skal have mulighed for at træffe et frit valg. Det er afgørende for at sikre en hensigtsmæssig udvikling, at industrien har mulighed for og frit kan informere om NGT'er og ikke-NGT-ingredienser i deres produkter.

Landsforeningen Praktisk Økologi ønsker ikke deregulering af nogen former for GMO'er af hensyn til det forsigtighedsprincip, som gælder både i EU og i økologien. Derudover mener Landsforeningen Praktisk Økologi, at en deregulering vil fratage forbrugerens mulighed for at fravælge fødevarer, frø og foder, som er fremkommet via genomteknikker samt den beskyttelse mod GMO-forurening i landbruget, som der er ved nuværende regulering. Derfor anbefaler Landsforeningen Praktisk Økologi, at Danmark ikke bakker op om Kommissionens forslag, og at Danmark i øvrigt er medvirkende til, at Kommissionen ikke ændrer lovgivningen, medmindre et kvalificeret flertal i Parlamentet bakker op derom. Landsforeningen Praktisk Økologi henviser til deres medlemmers fremtidige muligheder for at udfolde økologisk have- og småskalalandbrug uden nogen former for GMO, samt hensynet til den øvrige danske og europæiske befolknings sundhed, hensynet til naturen, biodiversiteten og til fødevarerens sikkerheden i Europa i fremtiden.

Dansk Planteværn støtter Kommissionens forslag om at indføre speciallovgivning for planter og afledte produkter frembragt med målrettet mutagenese eller cisgenese. Dansk Planteværn finder det positivt, at GMO-reguleringen tilpasses i lyset af de mange videnskabelige og teknologiske fremskridt på området. Dansk Planteværn ser særlig positivt på forslagets tilgang til kategori 1 NGT-planter, hvor der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. Dansk Planteværn opfordrer til, at Kommissionen tager lignende initiativer med hensyn til anvendelsen af disse genomteknikker på andre områder, som kan tilskynde til innovation inden for plantebeskyttelse og bidrage til en stabil og bæredygtig fødevarerproduktion. Endelig opfordrer Dansk Planteværn til, at man hurtigst muligt søger afklaring af eventuelle konsekvenser for brugen af patenter, da tilgangen til patenter vil have stor indflydelse på firmaernes appetit på yderligere investering i udviklingen af nye afgrøder.

Novozymes er positive over for Kommissionens forslag, der understøtter tilgangen om at gøre den regulatoriske kategorisering og risikovurdering proportional med de ændringer, der indføres i en organisme, samt dens ligheder med organismer fremstillet ved hjælp af konventionelle teknikker. Endvidere finder Novozymes det positivt, at forslagets risikovurdering fokuserer på organismens egenskaber (produktorienteret) frem for de teknikker, der blev anvendt til at opnå organismen (procesorienteret). Novozymes gør opmærksom på, at genmodificerede mikroorganismer forsat vil være reguleret under nuværende GMO-direktiv (2001/18/EC) på baggrund af antagelsen om, at den nødvendige videnskabelige viden stadig er begrænset, hvad angår denne type organismer. Novozymes deler ikke denne antagelse og opfordrer derfor til, at der på baggrund af EFSA's kommende udtalelse om seneste udvikling inden

for bioteknologi anvendt på mikroorganismer (med deadline i juni 2024) igangsættes en revision af reguleringen for genmodificerede mikroorganismer til udsætning. Novozymes opfordrer derfor til, at Danmark – grundet sin stærke klynge af virksomheder inden for industriel bioteknologi – aktivt arbejder for, at der i den endelige vedtaget forordning indsættes en konkret forpligtigelse til snarest muligt at igangsætte en lignende revision for reguleringen af mikroorganismer til udsætning frembragt ved hjælp af disse teknikker.

Chr. Hansen er enig i Kommissionens generelle tilgang og baggrund herfor til opdateret og moderniseret regulering af den nyeste generation af genteknologier, som blandt andet gør det muligt at udvikle klimaresistente afgrøder, øge produktivitet og reducere brugen af kemiske pesticider. Chr. Hansen opfordrer til gennemførelse af den fremlagte reform hurtigst muligt, idet EU-lovgivning omkring nyere genomteknikker allerede adskiller sig væsentligt fra især Nordamerika og Asien, som i dag er førende på området. Chr. Hansen finder, at europæiske virksomheder taber konkurrencekraft til aktører i disse regioner, samtidig med at NGT-produkter fra disse regioner kan finde vej til, eller måske allerede findes på, det europæiske marked, uden mulighed for at dette kan spores. Chr. Hansen opfordrer den danske regering til at udtrykke tydelig opbakning til Kommissionens forslag og at fortsætte arbejdet for at opdatere lovgivningen for anvendelse af nye genteknologier på mikroorganismer.

Danmarks Naturfredningsforening noterer sig ønsket om at regulere planter fremkommet gennem nogle NGT'er anderledes end planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker. Danmarks Naturfredningsforening noterer sig også, at det kan være vanskeligt at skelne mellem planter fremkommet gennem NGT og de traditionelle mutageneseteknikker som stråling og kemi, og at egenskaber fremkommet gennem de mindst indgribende NGT, som f.eks. SDN1, ville kunne fremkomme ved naturlige mutationer. Danmarks Naturfredningsforening ønsker imidlertid, at alle planter fremkommet gennem NGT-teknikker, skal reguleres på linje med planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker. Foreningen mener ikke, at risici forbundet med forædling foretaget gennem NGT-metoder, er tilstrækkeligt belyst. Danmarks Naturfredningsforening ønsker at vurdere sagen igen, når der foreligger dokumentation, som i højere grad illustrerer de fordele og risici, der kan være forbundet med at benytte sig af NGT. Mht. markforsøg vil Danmarks Naturfredningsforening tage stilling fra sag til sag og ønsker fortsat, at godkendelser om sådanne forsøg ikke gives per automatik, men kommer i offentlig høring. Under alle omstændigheder anbefaler Danmarks Naturfredningsforening, at eventuelt kommende sorter fremkommet gennem NGT bliver markeret tydeligt i sortslisterne, så landbrugere selv kan vælge, om de ønsker at benytte den form for udsæd eller udplantningsmateriale. Det bør ligeledes fremgå af registreringen, hvilken NGT-teknologi, der er anvendt. Danmarks Naturfredningsforening foreslår desuden, at de sameksistensregler, der blev udviklet for 20 år siden i forbindelse med dyrkning af planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker, bliver opdateret. Det skal være muligt, også i fremtiden, at sikre både landbrugere og forbrugere imod utilsigtet sammenblanding.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker desuden, at der skal være et eksplicit forbud mod herbicidresistens i planter kategoriseret som NGT 1. Danmarks Naturfredningsforening mener, det er vigtigt, som det også er foreslået, at kategori 1 NGT-planter kan underlægges yderligere krav på grundlag af deres egenskaber.

Miljøorganisationen NOAH, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug og Frøsamlerne henstiller til, at Danmark stemmer *imod* Kommissionens forslag, da vedtagelse vil indebære, at vigtige dele af nye genomteknikker ikke forbliver reguleret som GMO-metoder i landbrug. Foreningerne mener, at nye genomteknikker stadig er GMO og skal reguleres som GMO for at beskytte vores natur og sundhed. Foreningerne forventer, at Danmark arbejder for, at Kommissionen ikke gennemfører forslaget, medmindre der ligger et kvalificeret flertal af EU-Parlamentets medlemmer bag – og dermed tager kritikken fra Parlamentet om manglende demokratisk beslutningstagen i sager om GMO til efterretning i praksis.

Foreningerne finder, at der er mange alternativer i landbrug og madproduktion, og at man bør påbynde en biologisk smart vej, der ville udgøre en ægte fremtidssikring for de unge generationer.

Dansk Vegetarisk Forening mener grundlæggende, at der ikke er behov for at ændre de nuværende procedurer og derved slække på procedurerne for NGT'er/GMO'er, da en svækkelse af procedurerne kan medføre ukendte risici for både planter, dyr og mennesker. Dansk Vegetarisk Forening mener desuden, at det er afgørende, at forbrugerne kan fravælge GMO'er, og endvidere at det økologiske landbrug ikke lider skade ved en svækkelse af procedurerne. En deregulering forventes at gøre det umuligt for forbrugerne at fravælge GMO'er, ligesom det kan underminere tilliden til økologien og dermed få store økonomiske konsekvenser for økologiske producenter. Hvad angår de udfordringer, som de nye GMO'er tænkes at kunne bidrage til at løse – at brødføde verden mere bæredygtigt, reducere pesticidforbruget etc. – gør Dansk Vegetarisk Forening opmærksom på, at en omstilling til et overvejende plantebaseret og økologisk fødevarsystem er en langt mere effektiv og sikker måde at opnå dette på.

Frie Bønder Levende Land mener, at de nye genomteknikker, som f.eks. CRISPR-Cas9, hverken er så sikre eller præcise, som fortalere hævder. Hertil kommer uklarhed om patentering og sporbarhed. Frie Bønder Levende Land opfordrer derfor til at stemme *imod* Kommissionens forslag til lempelse af regler for godkendelse af genmodificerede planter til landbruget.

Biodynamisk Forbrugersammenslutning oplyser, at de principielt er imod alle former for GMO-teknikker, herunder de nye genomteknikker, og taler derfor for, at der ikke ændres i GMO-lovgivningen. Biodynamisk Forbrugersammenslutning mener, at alle problemer ville været løst, hvis der alene blev dyrket efter de biodynamiske og økologiske principper.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til forslaget fra en lang række medlemsstater, mens en række medlemsstater forventes at være skeptiske. Blandt de svære emner forventes at være kriterierne for NGT-planter og -planteprodukter, sporbarhed, mærkning og patentering af NGT-planter og -planteprodukter samt muligheden for at anvende NGT i økologien. Enkelte medlemsstater ønsker en regulering af NGT-planter og -planteprodukter, der i store træk svarer til den eksisterende GMO-lovgivning, herunder fastholdelse af reglen om geografisk dyrkningsundtagelse, som findes i den nuværende regulering (jf. udsætningsdirektivets artikel 26b), og som giver medlemsstater mulighed for at forbyde dyrkning af en godkendt GMO på hele eller dele af deres territorium.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens initiativ om ny regulering om brug af visse nye genomteknikker i forhold til planter. Initiativet skal fastholde sikkerheden for mennesker, dyr og miljø og samtidig gøre det muligt at udnytte potentialet i de nye teknikker med hensyn til at bidrage til opfyldelsen af EU's Grønne Pagt og Jord til bord-strategiens mål.

Regeringen støtter, at der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. De foreslåede kriterier til at afgøre, om dette er tilfældet, skal være tilstrækkeligt klare og tydelige for at skabe juridisk klarhed for erhverv og myndigheder. Kriterierne skal desuden muliggøre udviklingen af planter med de nye ønskede egenskaber f.eks. i forhold til klima og bæredygtighed i det omfang at ændringerne ifølge danske og internationale videnskabelige eksperter også kunne være opstået naturligt eller ved traditionel forædling. I forlængelse heraf er det vigtigt for regeringen, at reglerne er så enkle som muligt og ikke medfører unødvendige administrative byrder for erhverv eller myndigheder.

Regeringen finder det vigtigt, at de gevinster, som forventes med forslaget, også kommer økologisektoren til gode, f.eks. ved at tillade anvendelsen af NGT 1 i økologien. Regeringen vil arbejde for, at reguleringen af NGT ikke resulterer i unødvendige administrative byrder og omkostninger for det økologiske erhverv, herunder forringede konkurrencevilkår sammenlignet med konventionelt landbrug.

Regeringen finder endvidere, at Kommissionens evaluering af NGT-lovgivningen bør foreligge senest 5 år efter vedtagelsen af den første tilladelse til forsøgsudsætning eller markedsføring, samt at denne bør omfatte en vurdering af, hvorvidt NGT-forordningen har medført nye administrative eller praktiske byrder for det økologiske erhverv.

Regeringen støtter Kommissionens tilgang om at fastholde reguleringen af patenter i patentlovgivningen, idet der udarbejdes en analyse af konsekvenserne af patenter på planter. Regeringen vil søge afklaring på spørgsmålet om patenter på planter, når Kommissionens analyse foreligger. Generelt finder regeringen det vigtigt, at reguleringen af patenter på NGT-planter styrker innovation frem for at hæmme den samt sikrer tilgængeligheden af NGT'er og NGT-planter for SMV'er og smålandbrug.

Regeringen finder endvidere, at Kommissionen snarest bør tage lignende initiativer med hensyn til regulering af mikroorganismer udviklet med nye genomteknikker.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 17. november 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023.

Der er oversendt et grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023.

Sagen blev skriftligt forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 25. juli 2023, jf. samlenotat oversendt den 13. juli 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (Forordning om forstligt formeringsmateriale)

KOM (2023) 415

Revideret genoptryk af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til ny forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Forslaget opdaterer den eksisterende direktivregulering for forstligt formeringsmateriale. Forslaget indeholder en række nye tiltag som understøtter EU-bæredygtigheds- og klimatilpasningspolitikker, herunder lempeligere regler for materiale til sikring af forstgenetiske ressourcer, og tiltag, der skal hjælpe med valg af bæredygtigt og klimarobust forstligt formeringsmateriale. Et nyt overordnet mål med forslaget er at få etableret nationale beredskaber, som sikrer adgang

til tilstrækkelige mængder forstligt grund- og formeringsmateriale til gen- og nyplantninger efter klimakatastrofer mv. samt sikrer, at materialet er egnet til fremtidens behov. Forslaget forventes at have mindre statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget forventes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark eller EU. Sagen er på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på status fra formandskabet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 415 af den 5. juli 2023 fremsendt forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af forstligt formeringsmateriale, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 og (EU) 2017/625 og om ophævelse af Rådets direktiv 1999/105/EF (forordning om forstligt formeringsmateriale). Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 12. oktober 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på status fra formandskabet.

Formål og indhold

Forslaget erstatter den eksisterende EU-regulering om forstligt formeringsmateriale. Formålet med forslaget er at tydeliggøre, hvad der omfattes af reguleringen, at sikre lige vilkår for operatører i hele EU, at støtte innovation og konkurrenceevne i EU's skovbrugserhverv og at bidrage til at løse udfordringer i forbindelse med bæredygtighed, biodiversitet og klima.

Forslaget opdaterer den eksisterende regulering om markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Forslaget bevarer grundelementerne i den hidtidige regulering med henblik på at sikre forstligt formeringsmateriale af høj kvalitet til skovbrugserhvervet. Forslaget viderefører de to vigtige grundelementer om obligatorisk registrering af grundmateriale i en officiel liste (proveniensliste) og certificering af individuelle partier af forstligt formeringsmateriale under overholdelse af specifikke produktions- og kvalitetskrav.

Reguleringens omfang

Forslaget omfatter forstligt formeringsmateriale af arter og kunstige hybrider, som anvendes til skovrejsning, genplantning og andre former for træplantning med henblik på produktion af træ og biomaterialer, bevarelse af biodiversitet, genopretning af skovøkosystemer, klimatilpasning, klimaafbødning samt bevarelse og bæredygtig anvendelse af forstgenetiske ressourcer. Forslaget omfatter kun forstligt formeringsmateriale til en række afgrænsede forstlige formål.

Nuværende artslisters foreslås bevaret, og der foreslås kriterier samt ny proces for at medtage nye arter fremadrettet; de skal repræsentere et betydeligt areal og betydelig værdi i de berørte medlemsstater. Desuden skal de være vigtige i forhold til klimaforandringer samt bevaring af biodiversitet og andre relevante krav i forhold til de nye EU-strategier under EU's Grønne pagt. Forslaget lægger desuden op til undtagelser for bevaring og bæredygtig udnyttelse af forstgenetiske ressourcer.

Planteformeringsmateriale er undtaget fra forslaget om forstligt formeringsmateriale, hvis det er omfattet af Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale i Unionen (KOM (2023) 414). Forslaget finder ikke anvendelse for forstligt formeringsmateriale til eksport ud af EU eller til brug for officielle test, videnskabelige formål og forædling.

Registrering af grundmateriale

Forslaget medfører, at grundmateriale fortsat skal godkendes (kåres). Som noget nyt foreslås krav om vurdering af grundmaterialets bæredygtighed.

Med forslaget skal grundmateriale fortsat anmeldes til den relevante myndighed, men ikke godkendes, når formålet er at høste lokalitetsbestemt formeringsmateriale, der skal anvendes til at bevare forstgenetiske ressourcer. Der foreslås ligeledes som noget nyt krav om udpegning af relevant udplantningszone for visse typer af grundmateriale samt krav om udpegning af relevante frøoverførselszoner for visse andre typer grundmateriale.

Markedsføring

Grundmateriale skal fortsat opfylde en række kvalitetskrav for at kunne markedsføres, og materialet må kun markedsføres, hvis det følges af et stamcertifikat, der dokumenterer kravopfyldelse, herunder at kravene i plantesundhedsforordningen er opfyldt. Stamcertifikatet kan som noget nyt udstedes som et elektronisk stamcertifikat.

Der foreslås nye krav om, at materiale, der indeholder eller består af en kategori 1 NGT-plante, kun kan markedsføres, hvis det har fået en erklæring om kategori 1 NGT-plantestatus, jf. forslaget til forordning om planter fremstillet ved hjælp af visse nye genomteknikker og om fødevarer og foder fremstillet heraf (KOM (2023) 411).

Forslaget lægger op til, at partier af forstligt formeringsmateriale skal mærkes med en officiel mærkeseddel og ikke som hidtil af leverandørmærkeseddel eller -dokument. Det foreslås, at myndigheden skal autorisere operatøren til at udstede mærkesedler, når relevante kvalitetskrav m.m. er opfyldt. Den officielle mærkeseddel kan som noget nyt også udstedes elektronisk. Det foreslås desuden, at plantepasset kombineres med den nye officielle mærkeseddel, som det allerede kendes for andet planteformeringsmateriale.

Krav til operatører

Forslaget lægger op til, at alle professionelle operatører skal registreres efter bestemmelserne i plantesundhedsforordningen. De fleste professionelle operatører er i dag allerede registreret efter plantesundhedsforordningens krav. Det er dog ikke helt klart, hvilke operatører der er omfattet af forslaget.

Som noget nyt skal de professionelle operatører informere køber om grundmaterialets egnethed til nuværende og forventede fremtidige klimatiske og økologiske forhold. Disse oplysninger skal forud for overdragelsen af det pågældende forstlige formeringsmateriale stilles til rådighed for den potentielle køber via websider, plantevejledninger og andre passende midler.

Import

Det foreslås, at import fremover skal anmeldes af den professionelle operatør via Kommissionens IT-plattform IMSOC, som er en EU-informationsportal, der giver medlemsstaterne mulighed for at udveksle informationer om offentlig kontrol af fødevarer, dyr og planter for at forhindre svig.

Officiel kontrol og dens finansiering

Officiel kontrol, som skal udføres i henhold til forslaget, underlægges kontrolforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625). Dermed introduceres en mere risikobaseret kontrol på området, således at de kompetente myndigheder kan målrette deres ressourcer mod de mest relevante områder.

Som følge af forslaget om, at kontrolforordningen skal finde anvendelse, vil det blive obligatorisk at opkræve gebyrer eller afgifter for opfølgende kontroller som følge af operatørers manglende regeloverholdelse. Derudover vil det være frit for medlemsstaterne, om de vil opkræve øvrige gebyrer for kontrollen eller lade den finansiere af bevillingen.

Myndighedsbestemmelser

Forslaget lægger op til, at medlemsstaterne skal udarbejde beredskabsplaner for at sikre en tilstrækkelig forsyning af forstligt formeringsmateriale til genplantning af områder, der er ramt af ekstreme vejrforhold, skovbrande, sygdoms- og skadedyrsudbrud, katastrofer eller andre begivenheder, som er relevante og identificeret i de nationale risikovurderinger.

Der foreslås ligeledes krav om løbende rapporteringer til Kommissionen om årlige producerede mængder, vedtagne beredskabsplaner, vejledning om plantning af forstligt formeringsmateriale, importerede mængder og udstedte sanktioner.

Delegering af beføjelser til Kommissionen

Kommissionen får med forslaget beføjelser til at fastsætte nærmere regler ved delegerede retsakter, jf. TEUF artikel 290, og gennemførelsesretsakter, jf. TEUF artikel 291, på en række konkrete områder. Der er primært tale om meget tekniske områder, hvor der er behov for fastsættelse af detaljerede regler.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Landbrugsudvalg med bidrag fra Europa-Parlamentets Udvalg om Miljø, Folkesundhed og Fødevarerikkerhed.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det sammenskriver og reviderer eksisterende EU-regulering.

Gældende dansk ret

Markedsføring af forstligt formeringsmateriale reguleres i dansk lovgivning i lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1050 af 10. juli 2023 (planteloven) samt i bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale, som er udstedt med hjemmel heri. Bekendtgørelsen implementerer Rådets direktiv nr. 1999/195/EF af 22. december 1999 om markedsføring af forstligt formeringsmateriale. Bekendtgørelsen er suppleret med regler vedrørende betaling for kontroller i bekendtgørelse om betaling for opgaver forbundet med kontrol m.m. med forstligt formeringsmateriale.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forordningen vil være direkte gældende i Danmark.

En vedtagelse af forslaget vil medføre behov for tilpasning af lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1050 af 10. juli 2023, således der kun kan fastsættes nationale regler, der er nødvendige for anvendelsen af forordningen og for at fjerne de eksisterende bemyndigelser til at fastsætte nationale regler til implementering af direktivet. Derudover vil der være behov for ændring af bekendtgørelse om forstligt formeringsmateriale og bekendtgørelse om betaling for opgaver forbundet med kontrol m.m. med forstligt formeringsmateriale. Forslaget overflødiggør store dele af den nationale regulering, idet der kun er meget begrænset bemyndigelse til medlemsstaterne til at fastsætte nationale regler.

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne, idet lov om planter og plantesundhed m.v. ikke gælder for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget viderefører i høj grad allerede gældende regulering. De økonomiske konsekvenser opgøres derfor udelukkende på baggrund af nye tiltag, da den resterende regulering anses for at være en videreførelse af status quo, og dermed ikke medfører ændringer i de økonomiske konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes potentielt at have statsfinansielle konsekvenser, særligt som følge af kravet om udarbejdelse af beredskabsplaner og tilrettelæggelsen af proceduren for godkendelse af grundmateriale. Overordnet forventes det, at den nødvendige tilpasning af eksisterende praksis og omlægning af ressourcer særligt i forhold til offentlig kontrol vil være påkrævet med de deraf følgende statsfinansielle konsekvenser. Der vurderes potentielt engangsomkostninger på omkring 3 mio. kr. samt løbende årlige statsfinansielle omkostninger på 0,5-0,6 mio. kr.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes at medføre nye administrative byrder for erhvervet i form af nye muligheder for at søge om autorisation samt administration forbundet med audit af sådanne autorisationer samt egenkontrol. Der vurderes en omstillingsomkostning for erhvervet på 350.000-420.000 kr. til opsætning af dokumentation af mærkeseddelprint og procedurer for mærkeseddelprint, samt en tilsvarende årlig omkostning til dokumentation og opdatering af procedurer.

Der forudses direkte omkostninger for erhvervet til etablering af mærkeseddelprint på 250.000 kr. samt en årlig omkostning til print på 50.000-120.000 kr.

Derudover forventes forslaget at medføre et behov for en tilpasning af de eksisterende gebyrer for kontrol, certificering og registrering af grundmateriale. Konkret forventes engangsomkostninger i størrelsesordenen 225.000-270.000 kr. og en årlig omkostning på 152.000-228.000 kr.

De officielle kontrolaktiviteter og andre officielle aktiviteter finansieres i dag af brugerne.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Forslaget har været i høring på Høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg.

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN) ved Københavns Universitet anfører, at når nye og gamle skove i stigende grad skal opfylde flere formål, giver det fagligt god mening, at der i forslaget lægges op til, at grundmateriale skal opfylde flere typer målsætninger, og at der lægges op til fleksibilitet, herunder at de enkelte lande kan lave særlige regler.

IGN anfører, at kriterierne for godkendelse af grundmateriale underbygger intentionen om øget fleksibilitet, så materialet kan godkendes til særlige formål som f.eks. 'værn og læ' eller juletræsproduktion.

IGN anfører, at det giver god mening, at udkastet lægger op til, at frøkilder til bevaringsformål ikke skal godkendes, men kun anmeldes.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det vigtigt, at den eksisterende regulerings grundlæggende principper og anvendelsesområde fastholdes, herunder at reguleringen primært omfatter markedsføring blandt professionelle handelsled og til brug i det kommercielle skovbrug. Reguleringen bør desuden bidrage til EU's bæredygtighedsmål samt klima- og biodiversitetsmål, herunder medvirke til at sikre robust plantemateriale.

Reguleringen bør kun omfatte plantearter, som er vigtige for det kommercielle skovbrug, dvs., at dyrkningen af en art skal have en vis volumen, for at fordelene ved at omfatte arten af reguleringens krav kan opveje ulemperne, f.eks. i form af administrative byrder, som påføres brugere og myndigheder. Dog finder regeringen det vigtigt, at der samtidig skal være mulighed for, at arter, der finder begrænset anvendelse, som f.eks. er mere klimarobuste, omfattes, og at der er mulighed for produktion til andre formål end forstlige formål.

Endelig finder regeringen det vigtigt, at reguleringen er klar og tydelig i forhold til anvendelsesområdet, omkostningseffektiv og digitaliseringsparat, såvel administrativt som økonomisk, for både erhverv og myndigheder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt et revideret grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 15. november 2023.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

5. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale i Unionen og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/2031, (EU) nr. 2017/625 og (EU) nr. 2018/848, og om ophævelse af Rådets direktiv 66/401/EØF, 66/402/EØF, 68/193/EØF, 2002/53/EF, 2002/54/EF, 2002/55/EF, 2002/56/EF, 2002/57/EF, 2008/72/EF og 2008/90/EF (Forordning om planteforneringsmateriale)

KOM (2023) 414

Revideret genoptryk af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til ny forordning om produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale, herunder frø. Forslaget samler og opdaterer den eksisterende direktivregulering for landbrugsplantearter, grøntsagsplantearter, frugtplantearter, vinplanter og læggekartofler. Derudover indeholder forslaget en række nye tiltag, herunder krav om vurdering af bæredygtighed ved afprøvning af nye sorter og udvidet mulighed for autorisation af professionelle operatører til at udføre officielle aktiviteter. Forslaget indeholder desuden ændrede regler for bevaringssorter. Med forslaget skabes der bedre sammenhæng med plantesundhedsforordningen og kontrolforordningen. Forslaget

indfører udvidet krav om rapportering til Kommissionen og øvrige medlemsstater. Forslaget omhandler ikke forstligt formeringsmateriale, som håndteres parallelt i et selvstændigt forslag. Forslaget omfatter ligeledes ikke regulering af prydplanter, hvor den eksisterende direktivregulering bibeholdes. Forslaget forventes at have mindre statsfinansielle og erhvervsøkonomiske konsekvenser. En vedtagelse af forslaget forventes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark eller EU. Sagen er på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på status fra formandskabet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 414 af den 5. juli 2023 fremsendt forslag om produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale i Unionen og om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/2031, (EU) nr. 2017/625 og (EU) nr. 2018/848, og om ophævelse af Rådets direktiv 66/401/EØF, 66/402/EØF, 68/193/EØF, 2002/53/EF, 2002/54/EF, 2002/55/EF, 2002/56/EF, 2002/57/EF, 2008/72/EF og 2008/90/EF (Forordning om planteforneringsmateriale). Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 12. oktober 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 2, og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på status fra formandskabet.

Formål og indhold

Forslaget samler og opdaterer den eksisterende EU-lovgivning om produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale af landbrugsplanter, grøntsager, frugtplanter, vinplanter og læggekartofler. Området er i dag direktivreguleret.

Formålet med forslaget er at harmonisere gennemførelsen af lovgivningen, øge effektiviteten samt fremme innovation. Derudover skal forslaget bidrage til at sikre kvaliteten, diversiteten og tilgængeligheden af formeringsmateriale, lige markedsvilkår for virksomheder på tværs af EU, funktionen af det indre marked, bevaring og bæredygtig brug af plantegenetiske ressourcer, bæredygtig landbrugsproduktion tilpasset nuværende og fremtidige klimaforhold samt fødevarerikkerheden.

Forslaget viderefører de to vigtige grundelementer om officiel sortsregistrering og certificering af individuelle partier af planteforneringsmateriale.

Forslaget fastlægger regler for professionelle operatørers produktion og markedsføring i EU af planteforneringsmateriale af landbrugsafgrøder, grøntsager, frugtplanter, vin og kartofler til kommercielt brug. Forslaget omfatter ikke forstligt formeringsmateriale, som håndteres i et parallelt forslag. Forslaget omfatter heller ikke prydplanter, som fastholdes i det nuværende direktiv.

Produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale

Forslaget lægger op til i væsentlig grad at videreføre de eksisterende regler og krav til produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale.

Forslaget giver mulighed for, at professionelle operatører, eksempelvis virksomheder, der producerer frø, frugt- og grøntsagsplanter og læggekartofler, i større omfang end i dag, kan autoriseres til under officielt tilsyn at udføre en række opgaver i relation til certificering. Den kompetente myndighed skal udføre opgaven, hvis operatørerne ikke ønsker autorisation. Den kompetente myndighed pålægges at udføre audits af de autoriserede operatører samt organisere oplæring og eksamination af de autoriserede

operatører. Derudover skal den kompetente myndighed udføre stikprøvevis, risikobaseret efterkontrol af de opgaver, som operatørerne er autoriseret til.

Med forslaget kræves ved blanding af partier af samme art og sort, at de er fra samme høstår. Det er fortsat muligt at markedsføre frøblandinger, men de professionelle operatører skal med forslaget autoriseres til at producere disse blandinger. Blandinger med arter, der ikke er omfattet af forordningen, foreslås fremover begrænset til bevaring af genetiske ressourcer.

Der foreslås en udvidelse af definitionen af bevaringssorter, som vil medføre ændringer i reglerne for de omfattede sorter. Bevaringssorter er sorter, der traditionelt er dyrket under specifikke lokale forhold og er tilpasset disse forhold, og som har en høj grad af genetisk og fænotypisk diversitet.

Forslaget giver mulighed for at markedsføre konventionelt planteformeringsmateriale, der er mere heterogent end de gængse, moderne plantesorter. Hidtil har det kun været muligt at producere økologisk heterogent materiale.

Der foreslås særlige lempelige regler for markedsføring til slutbrugere til ikke-kommercielle formål. Genbanker, organisationer og netværk foreslås undtaget fra de generelle krav til produktion og markedsføring, når der er tale om bevaring af plantegenetiske ressourcer for almenyttige formål (non-profit). Det foreslås, at landbrugere fremover skal kunne udveksle frø på visse betingelser, når frøet bruges til dynamisk forvaltning af landmandens eget frø med det formål at bidrage til agro-diversitet.

Forslaget indfører strengere betingelser for medlemsstaternes mulighed for at indføre skærpede, nationale krav til produktion og markedsføring af planteformeringsmateriale.

Registrering og krav til operatører

For at reducere de administrative byrder for de professionelle operatører kobles kravet om registrering af operatører op på registreringskravet i plantesundhedsforordningen, så operatører kun skal registreres én gang, uanset om de er underlagt begge regelsæt. Forslaget stiller desuden et nyt, udvidet krav om, at operatørerne årligt skal oplyse de kompetente myndigheder om deres forventede produktion.

Sortsregistrering

Nye sorter skal registreres på de nationale og EU's sortslister for at kunne markedsføres i EU. Registreringen sker på basis af en teknisk afprøvning af sorten.

Alle arter skal derudover undergå en afprøvning for bæredygtig dyrkning og anvendelse (værdi- og bæredygtighedsafprøvning). Det har hidtil kun været et krav, at sorter af landbrugsplanter skulle gennemgå en værdiafprøvning, men kravet udvides nu til også at omfatte andre arter, og kravet udvides derudover med en vurdering af sorterens bæredygtighed. Det kan f.eks. være resistens/tolerance relateret til plantesygdomme eller klima og lav-input dyrkningsbetingelser, som er særligt relevant ved økologisk dyrkning.

Sortsafprøvning skal som udgangspunkt udføres af den kompetente myndighed, men som noget nyt kan professionelle operatører autoriseres til at udføre værdi- og bæredygtighedsafprøvning under officiel tilsyn.

Officiel kontrol og dens finansiering

Officiel kontrol, som skal udføres i henhold til forslaget, underlægges kontrolforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625). Dermed introduceres en mere risikobaseret kontrol på planteformeringsområdet, og der indføres stikprøvevis officiel kontrol i relation til certificering.

I medfør af kontrolforordningen vil det blive obligatorisk at opkræve gebyrer eller afgifter for opfølgende kontroller som følge af operatørers manglende regeloverholdelse. Derudover vil det være frit for medlemsstaterne, om de vil opkræve øvrige gebyrer for kontrollen. I Danmark er officielle kontroller af planteforneringsmateriale i dag i vid udstrækning gebyrfinansieret.

Anvendelsen af kontrolforordningen betyder, at det fortsat vil være muligt at delegere officielle kontrolaktiviteter og andre officielle aktiviteter til en tredjepart.

Som noget nyt forpligtes medlemsstaterne til hvert femte år at afrapportere en lang række oplysninger til Kommissionen.

Delegation af beføjelser til Kommissionen

Kommissionen får med forslaget beføjelser til at fastsætte nærmere regler ved delegerede retsakter, jf. TEUF artikel 290, og gennemførelsesretsakter, jf. TEUF artikel 291, på en række konkrete områder. Der er primært tale om meget tekniske områder, hvor der er behov for fastsættelse af detaljerede regler.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Landbrugsudvalg med bidrag fra Europa-Parlamentets Udvalg om Miljø, Folkesundhed og Fødevarer.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det sammenskriver og reviderer eksisterende EU-lovgivning.

Gældende dansk ret

De gældende direktiver om produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale er implementeret i dansk lovgivning med lov om planter og plantesundhed m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1050 af 10. juli 2023. Med hjemmel i loven er der udstedt en række bekendtgørelser, der fastsætter de nærmere regler om og krav forbundet med produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale samt kontrol heraf og muligheden for autorisation og delegation.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forordningen vil være direkte gældende i Danmark.

En vedtagelse af forslaget vil derfor medføre behov for tilpasning af lov om planter og plantesundhed m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1050 af 10. juli 2023, samt de underliggende bekendtgørelser, for at fastlægge supplerende regler til forordningerne og fjerne de eksisterende bemyndigelser til at fastsætte nationale regler til implementering af markedsdirektiverne.

Forslaget overflødigør store dele af den nationale regulering, idet der kun er meget begrænset bemyndigelse til medlemsstaterne til at fastsætte nationale regler.

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne, idet lov om planter og plantesundhed m.v. ikke gælder for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget viderefører i høj grad allerede gældende regulering. De økonomiske konsekvenser er derfor udelukkende opgjort på baggrund af nye tiltag, da den resterende regulering anses for at være videreførelse af status quo, og dermed ikke medfører ændringer i de økonomiske konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes at have moderate statsfinansielle konsekvenser, blandt andet i form af de som følge af forslaget nødvendige tilpasninger af eksisterende praksis og omlægning af ressourcer særligt i forhold til offentlig kontrol. Konkret forventes statsfinansielle omkostninger i størrelsesordenen 1-10 mio. kr. for både omstillings- og årlige omkostninger.

En del myndighedsopgaver er i henhold til gældende direktivregulering delegeret til private aktører, der udfører opgaverne på myndighedens vegne. Forslaget lægger op til at opretholde denne mulighed for delegation, og det forventes derfor, at disse myndighedsopgaver også fremadrettet delegeres til tredjepart. Hvis delegation ikke vil være mulig, vil det medføre væsentlige statsfinansielle konsekvenser, idet de uddelegerede opgaver i så fald vil skulle håndteres af myndigheden.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget forventes at medføre nye administrative byrder for erhvervet i form af nye krav om indrapportering til myndigheden, nye muligheder for at søge om autorisation samt administration forbundet med årlig audit af sådanne autorisationer. Derudover kan virksomheder blive autoriseret til at udføre en række opgaver i relation til tekniske afprøvninger og certificering. Udførelsen af disse opgaver vil ligeledes medføre nye administrative byrder for erhvervet.

Det bemærkes i den forbindelse, at alle aktiviteter under den gældende direktivregulering i dag udføres af myndighederne og er brugerfinansierede. Ved en overgang til flere autorisationer og mere egenkontrol vil det betyde en lettelse i forhold til de gebyrer og priser, operatørerne betaler i dag, men dette vil helt eller delvist blive opvejet af de administrative og økonomiske byrder, der pålægges operatørerne ved selv at skulle udføre aktiviteterne fremadrettet.

Samlet set vurderes forslaget at have administrative omkostninger for erhvervet på under 4 mio. kr.

Forslaget forventes også at medføre et behov for en tilpasning af de eksisterende gebyrer for kontrol, certificering og sortsregistrering, særligt med fokus på behovet for gebyrer på tværs af de omfattede sektorer.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i høring på Høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg.

Brancheudvalget for Frø finder overordnet forslaget fornuftigt og relativt balanceret. Brancheudvalget for Frø støtter de væsentlige grundprincipper om sortsafprøvning, sortsregistrering, certificering og kontrolforanstaltninger. Brancheudvalget for Frø støtter forslaget om en forordning, og at forslaget lægger op til forenklinger og gennemsigtighed. Brancheudvalget for Frø peger på, at forslaget skal ses i sammenhæng med det parallelle forslag om præcisionsforædling. Brancheudvalget for Frø støtter forslaget om afprøvning af nye sorters bæredygtighed. Brancheudvalget for Frø støtter ligeledes, at virksomheder kan blive autoriseret til at udføre en række kontrolopgaver. Brancheudvalget for Frø støtter indsamling af statistik og foreslår, at det sker hvert år i stedet for som foreslået hvert femte år.

Brancheudvalget for Frø er bekymret for, at den nye undtagelse for salg til slutbrugere kan åbne for et stort og ureguleret marked og dermed underminere frømarkedets troværdighed. Brancheudvalget for Frø er ligeledes bekymret for de mere lempelige krav til bevaringssorter og til heterogent materiale (uden

mængdebegrænsninger) og peger på, at naturligt heterogene arter som græs og kløver bør undtages fra denne del af forslaget.

TystofteFonden peger på vigtigheden af med det nye forslag at kunne bevare den danske konstruktion med delegering af opgaver til Plantenyhedsnævnet og TystofteFonden samt udpegning af opgaver til TystofteFonden. TystofteFonden finder det vigtigt at sikre en fleksibel og hensigtsmæssig/lean opgavevaretagelse og kommunikation vedr. registrering af nye sorter, herunder vurdering mht. bæredygtighed, NGT-registrering, certificeringsopgaven af opformeringsmateriale samt sikring af den danske netværksmodel og derved undgå unødige dobbeltregistreringer. TystofteFonden finder sporbarhed yderst vigtigt og foreslår, at dette aspekt nævnes under forslagets formål.

Danske Sortsejere ser overordnet positivt på forslaget og finder det afbalanceret og nuanceret. Danske Sortsejere finder det bekymrende, at flere definitioner ikke er tilstrækkeligt klare og afgrænsende, det gælder f.eks. bevaringssorter og markedsføring direkte til slutbrugere. Danske Sortsejere peger på vigtigheden af fortsat at kunne markedsføre sædekorn inden endelig certificering og producere sortsblandinger af sædekorn inden endelig certificering af komponentpartierne, på grund af den korte tidsramme mellem høst og såning af vintersæd. Danske Sortsejere savner det tidligere krav om, at sortsblandinger skal være særligt velegnede til at begrænse udbredelsen af skadegørere. Danske Sortsejere savner også de hidtidige regler for handel i lukkede systemer.

Danske Sortsejere støtter ikke, at produktion af heterogent materiale udvides til at omfatte konventionel produktion. Samtidig ønsker Danske Sortsejere, at mængdebegrænsninger bibeholdes for bevaringssorter og heterogent materiale. Danske Sortsejere støtter heller ikke det nye forslag om undtagelse fra reglerne for udveksling af frø mellem landmænd og peger på risiko for spredning af ukrudt og sygdomme.

Danske Sortsejere er tilfreds med det nye krav om afprøvning af sorterens bæredygtighed, men peger på vigtigheden af at sikre, at det indføres omkostningseffektivt og peger på, at især vurdering af vandoptagelse og næringsstofudnyttelse kan være dyrt og besværligt. Danske Sortsejere peger også på vigtigheden af at sikre den danske model for sortsafprøvning og certificering med Plantenyhedsnævnet og TystofteFonden.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) tror på, at den nye frølov generelt set kan implementeres i Danmark og dermed fortsat sikre en effektiv og transparent markedsadgang for såsæd og frø. Danske Sortsejere og DAKOFO anser især to punkter som kritiske. Herunder undtagelse for græs og bælgssæd for reglerne omkring heterogent materiale. Samt sikringen af muligheden for uddelegering af SES-afprøvning til Tystofte, som også fremgår af Tystoftefondens høringssvar. Danske Sortsejere og DAKOFO støtter forslaget, men det er afgørende at de danske højere certificeringskrav samt muligheden for markedsføring af såsæd inden færdigcertificering fastholdes.

NordGen finder, at forslaget potentielt kan have en negativ effekt på bevaring, distribution og brug af plantegenetiske ressourcer. NordGen mener, at forslaget skaber usikkerhed omkring genbankers forvaltning af plantegenetiske ressourcer. NordGen fremhæver, at genbanker er særlige institutioner, der ikke producerer planteformeringsmateriale til kommercielt brug, men at de markedsfører planteformeringsmateriale til brug for f.eks. forskning og innovation. Af den årsag finder NordGen, at genbanker bør undtages fra forordningens anvendelsesområde.

NordGen fremhæver også, at selvom materiale fra genbanker fra tredjelande ikke nødvendigvis overholder samme kvalitetskrav som krævet i henhold til forslaget, kan det være nødvendigt at importere materiale. Derfor ønsker NordGen en undtagelsesmulighed vedrørende import.

NordGen påpeger afslutningsvist, at reguleringen af plantegenetiske ressourcer skal være enkel, fordi der er risiko for, at værdifulde ressourcer ikke udnyttes, hvis barren sættes for højt.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning til Kommissionens forslag om at forenkle og opdatere reglerne om produktion og markedsføring af planteforneringsmateriale.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det vigtigt, at reguleringens grundlæggende principper og anvendelsesområde fastholdes, herunder at reguleringen primært omfatter markedsføring blandt professionelle markedsføringssled og til brug i det kommercielle have- og jordbrug.

Det er vigtigt for regeringen at fastholde muligheden for at delegere officielle kontrolopgaver og andre officielle aktiviteter til private aktører.

Reguleringen bør bidrage til EU's bæredygtighedsmål samt klima- og biodiversitetsmål, herunder medvirke til at sikre robust sorts- og plantemateriale.

Reguleringen bør kun omfatte plantearter, som er vigtige for det kommercielle jordbrug, dvs. at dyrkningen af en art skal have et vist volumen for at fordelene ved at omfatte arten af reguleringens krav kan opveje ulemperne, f.eks. i form af administrative byrder, som påføres brugere og myndigheder.

Regeringen finder det derudover vigtigt, at forslaget giver mulighed for at bevare og udvikle nicheproduktion, som f.eks. bevaringssorter, almindeligt kendte frugtsorter, økologiske sorter til økologisk produktion og heterogent materiale, men reguleringen heraf skal være enkel, og ordningerne skal være fordelagtige og anvendelige. I den sammenhæng er det vigtigt at sikre, at de foreslåede regler for heterogent materiale ikke åbner op for snyd, f.eks. i forhold til handel med græsmarksblandinger.

Det er vigtigt for regeringen, at det fortsat er muligt at fastsætte nationale særregler, som kan sikre særlige interesser i forbindelse med produktion og markedsføring.

Regeringen støtter, at reguleringen undtager materiale, der opbevares og markedsføres af og mellem genbanker og bevaringsnetværk m.v.

Endelig finder regeringen det vigtigt, at reguleringen er klar og tydelig i forhold til anvendelsesområdet, omkostningseffektiv og digitaliseringsparat, såvel administrativt som økonomisk, for både erhverv og myndigheder.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

| Der er oversendt et revideret grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 15. november 2023.

Der er oversendt grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

6. Status for de strategiske planer under landbrugspolitikken KOM (2023) 415

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 13. april 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Med EU's landbrugsreform skulle medlemsstaterne udarbejde en strategisk plan til gennemførelse af landbrugspolitikken, og implementeringen af de strategiske planer begyndte den 1. januar 2023. Status er, at det første år med gennemførelsen af den nye reform og de strategiske planer har været en udfordring for de fleste medlemsstater. Det skyldes, at reformen medførte indførelse af nye støtteordninger og et ændret regelgrundlag for støttemodtagerne, og at de strategiske planer først blev godkendt af Kommissionen i anden halvdel af 2022. Herefter var der kun kort tid til tilpasning af national lovgivning, information af støttemodtagere og andre procedurer i medlemsstaterne, inden reformen trådte i kraft. Desuden har medlemsstaterne oplevet, at processen for ændringer af de strategiske planer i 2023 har været meget kompliceret og tidskrævende. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på information fra Kommissionen og formandskabet samt udveksling af synspunkter.

Baggrund

Med Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1305/2013 og (EU) nr. 1307/2013 skal medlemsstaterne udarbejde en strategisk plan til gennemførelse af landbrugspolitikken.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på information fra Kommissionen og formandskabet samt udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

EU's landbrugsreform implementeres fra 2023. Medlemsstaterne skulle forud herfor udarbejde en strategisk plan med beskrivelse af gennemførelsen af landbrugspolitikken. Denne plan skulle senest den 1. januar 2022 være fremsendt til Kommissionen. Kommissionen godkendte alle medlemsstaters strategiske planer inden den 1. januar 2023 med henblik på, at planerne kunne træde i kraft for perioden 2023-27.

Efter det første år med gennemførelsen af de strategiske planer er det nu muligt at gøre status. Til brug herfor har Kommissionen den 23. november 2023 fremsendt en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet med et sammendrag af indholdet af de strategiske planer.

Gennemførelsen af de strategiske planer i landbrugsreformens første år har været en udfordring for de fleste medlemsstater, og dette skyldes flere forhold. For det første medførte reformen ændringer af regelgrundlaget for støttemodtagerne, f.eks. indførelse af konditionalitet, definition af aktive landbrugere og etablering af bio-ordningerne under søjle 1. For det andet blev de strategiske planer først godkendt af Kommissionen i anden halvdel af 2022, og det krævede i mange tilfælde tilpasning af national lovgivning og procedurer inden for en begrænset periode i medlemsstaterne. For det tredje har markedssitu-

ationen på grund af konsekvenserne af Ruslands invasion af Ukraine, stigende inputpriser, høje markedspriser og usædvanlige vejrforhold i en række medlemsstater medført problemer i begyndelsen af den nye reform.

For Danmarks vedkommende er status, at søgningen på de nye bio-ordninger har varieret, men generelt har den været lavere end forventet. Den lavere søgning skyldes flere forskellige faktorer, bl.a. sen timing af de nye regler i forhold til allerede fastlagte markplaner og en ekstraordinær markedssituation i EU, som har medført høje kornpriser særligt i 2022 og formentlig har været med til at gøre ansøgerne tilbageholdende med at søge ekstensiveringsordninger i 2023.

Hvad angår arealordningerne under søjle 2 var søgningen af nye femårige tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer god. Desuden er den første ansøgningsrunde for etableringsstøtte til unge landbrugere gennemført i foråret 2023, og der viste sig at være stor interesse for at søge om etableringsstøtte.

Medlemsstaterne kan én gang årligt anmode Kommissionen om ændring af den strategiske plan. Hertil har medlemsstaterne mulighed for at anmode om tre yderligere ændringer i reformperioden. En række medlemsstater har fremsendt forslag til ændringer af deres strategiske planer i 2023, og det gælder også Danmark.

Det har vist sig, at processen for Kommissionens godkendelse af medlemsstaternes forslag til ændringer af deres strategiske planer i 2023 har været meget kompliceret, langvarig og ressourcetrækkende. Der er derfor behov for at strømline og forenkle processen, så der kan sikres en succesfuld gennemførelse af de strategiske planer.

Medlemsstaterne er fremkommet med forslag til, hvordan processen kan forbedres inden for det eksisterende forordningsgrundlag. Medlemsstaterne har bl.a. efterspurgt vejledning om processen for gennemgang af ændringer af de strategiske planer og Kommissionens godkendelse heraf. Det er også foreslået, at fokus i processen lægges på væsentlige ændringer, f.eks. strategien, øremærkning af midler og indikatorer, og en kortere proces på mindre tilpasninger.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Gældende dansk ret

Der er ikke redegjort for gældende dansk ret i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i §2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer kan her ved udgangen af november 2023 gøre en første foreløbig status for den nye landbrugsreform, der trådte i kraft ved årets begyndelse. Med forbehold for, at landmændene endnu ikke har modtaget årets landbrugsstøtte, er udmøntningen forløbet forholdsvis uproblematisk. Der er dog en række væsentlige punkter, som der er behov for at have en særlig opmærksomhed på.

Men indledningsvist er det nødvendigt at gentage, at den meget sene godkendelse af den danske udmøntning af landbrugsreformen gjorde, at landmændene (og deres konsulenter) først meget sent kunne danne sig et præcist billede af de nye regler. Det har givetvis påvirket søgningen på en række af de nye ordninger.

Men dette desuagtet så er det efter Landbrug & Fødevarers opfattelse mest markante signal fra det første år med den danske strategiske plan, at bioordningerne ikke har været attraktive nok for landmændene. Den konklusion kan aflæses af den kendsgerning, at der kun blev søgt for ca. 500 mio. kr. af det afsatte beløb på ca. 800 mio. kr. Mankoen på 300 mio. kr. kommer især fra de ordninger, der har til formål at tage landbrugsarealer ud af produktion – vel at mærke arealer, der ligger ud over det obligatoriske GLM 8-krav om udtagning af fire procent ikke-produktive arealer. Landbrug & Fødevarer ser det som et klart signal om, at landmændene især er interesseret i bioordninger, der understøtter en bæredygtig produktion.

På den baggrund har Landbrug & Fødevarer allerede da de første indikationer på situationen viste sig i foråret 2023, peget på behovet for, at der etableres en understøttelse af bæredygtige produktionsmetoder – enten i en ny bioordning eller inden for rammerne af en eksisterende. Dette behov er kun blevet bekræftet med de endelige tal, og det er af stor vigtighed, at der handles fra regeringens side, så situationen fra i år ikke gentager sig fremover.

I forhold til de allerede eksisterende bioordning er det også vigtigt at understrege, at ønsket om understøttelse af bæredygtige produktionsmetoder ikke må ske på bekostning af stabilitet og forudsigelighed. Landmændene må kunne have tillid til, at etablerede ordninger gælder for en periode.

En anden konklusion fra det første år er, at målet om at øge biodiversiteten blandt andet gennem etablering af nye småbiotoper er præget af et kompleks regelsæt, hvor der blandt andet er forskelle afhængigt af, hvorvidt der er tale om reglerne for GLM 8 eller bioordningen for biodiversitet og bæredygtighed. Komplexiteten medfører en stor usikkerhed i forhold til overholdelse af reglerne – og dermed en tilbageholdenhed fra at etablere dem. Hvis man skal tilskynde til etablering af flere småbiotoper vil et vigtigt element være at skabe ens regler. Men det må vel at mærke ikke være ens regler på bekostning af den imødekommelse af ønsker fra erhvervet om fleksibilitet. Det vil i givet fald kun afholde flere landmænd på at iværksætte tiltag til gavn for biodiversiteten.

I forhold til vurderingen af det første år med den danske strategiske plan er det vigtigt at være opmærksom på, at den ikke kun skal vurderes i forhold til bæredygtighedsmålene. Landbrugsreformen indeholder 9 obligatoriske målsætninger (herunder blandt andet indtjening, konkurrenceevne, vækst og beskæftigelse), som de afsatte landbrugsmidler også skal sikre målopfyldelse i forhold til. I lyset af den høje inflation og meget udfordrede indtjening hos mange landmænd – ikke mindst på baggrund af konsekvenserne af den russiske invasion af Ukraine – er det vigtigt at understrege den meget stabiliserende effekt, som den fælles landbrugspolitik har for mange landmænd.

Afslutningsvis vil Landbrug & Fødevarer gerne henlede opmærksomheden på, at proceduren for godkendelse og ændringer i de strategiske planer hos Kommissionen virker tung og uhensigtsmæssig. Godkendelserne risikerer at komme så sent, at det endelige regelsæt først er på plads så sent, at landmænd-

dene ikke har mulighed for at planlægge hensigtsmæssigt. Hertil kommer, at Kommissionen tilsyneladende involverer sig meget detaljeret i den konkrete udmøntning. Intensionen i reformen om en større mulighed for, at medlemslandene fastlægger den konkrete udmøntning er dermed udfordret. Det giver også udfordring i forhold til sikring af den optimale udnyttelse af f.eks. de midler, der er afsat til bioordninger, jf. den danske underansøgning på 300 mio. kr. i 2023. Det skal understreges, at planlægningen er en iterativ proces, hvor det er nødvendigt løbende at lære af de erfaringer, man gør sig. Processen for de årlige justeringer af de strategiske planer bør kunne udformes på en mere hensigtsmæssig måde, så det kan sikres, at man opfylder de politiske mål.

Landbrug & Fødevarer bemærker, at da alle strategiske planer i EU nu er godkendt og er i gang med at blive realiseret, så er der behov for, at man på EU-plan skaber et overblik på tværs af medlemsstaterne. Det vil kunne sikre fokus på lige konkurrencevilkår mellem landmænd i forskellige medlemsstater, og det vil skabe en reel mulighed for, at medlemsstaterne kan lade sig inspirere af hinanden. Det bemærkes i den forbindelse, at Landbrug & Fødevarer fortsat er uforstående over for at man i Danmark, som en af de eneste medlemsstater, besluttede ikke at udnytte muligheden for at udskyde kravet om 4 pct. ikke-produktive arealer på trods af de udfordringer for fødevarerforsyningsituationen, der opstod som følge af krigen i Ukraine.

Der har med landbrugsreformen været et stort fokus på de nye grønne bioordninger. Der tegner sig indtil videre et billede af, at der er risiko for underansøgning på en del af de nye ordninger. Det vil være nyttigt med en drøftelse på EU-plan om, hvordan landmænd i de forskellige lande forholder sig til de nye tilskudsmuligheder, og hvordan ordningerne gøres attraktive for landmændene. Der er også et stort fokus på biodiversitet i den nye landbrugsreform, hvilket i Danmark på mange måder er med til at gøre ordningerne svære at overskue og forstå. Er der tiltag i andre medlemsstater, som man kunne lade sig inspirere af, så man kan få fjernet nogle af de barrierer, der er opstået i Danmark. F.eks. krav om præcis indtegning, krav om frahegning af arealer, manglende mulighed for at tælle læhegn med m.m.

I forhold til en kommende ændring af den danske strategiske plan vil Landbrug & Fødevarer gerne fremhæve følgende:

Landbrug & Fødevarer vil opfordre til, at der i justeringen af den danske strategiske plan til 2024 foretages justeringer, der vil gøre de forskellige nye bioordninger mere attraktive. Konkret foreslås det bl.a., at bioordning for biodiversitet & bæredygtighed ændres, så den også kan understøtte mere bæredygtige produktionsmetoder.

Kommissionen har offentliggjort en ny tolkning af reglerne om GLM 8. Heraf følger, at det er blevet betydeligt mere attraktivt at medregne læhegn til opfyldelse af 4 pct.-kravet. Kommissionen meddeler bl.a., at der ikke længere stilles krav om, at læhegnene skal fastlåses som GLM-landskabselement. Landbrug & Fødevarer mener derfor, at læhegn fremadrettet skal kunne medregnes under GLM 8 i den danske implementering.

Landbrug & Fødevarer ønsker, at der etableres en egentlig overgangsordning for de unge landbrugere, der var støtteberettigede under den tidligere ordning, men som af forskellige årsager ikke har kunne kvalificere sig til tilskuddet i 2023. Herudover ønskes det, at ordningens kvalifikationskrav/uddannelseskrav lempes, så praksiserfaring også accepteres, men også at langt flere uddannelser er anerkendt på forhånd.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) og Danske Sortsejere mener, at det er en fælles opgave mellem landbruget, industrien og myndighederne at gøre opmærksom på de nye muligheder inden for bioordningerne. Herunder f.eks. bioordningen "varieret planteproduktion", som kan hjælpe med at øge Danmarks

egenproduktion af proteinafgrøder.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at en række medlemsstater vil fremhæve vanskeligheder med gennemførelsen af reformen, men at søgningen overordnet set har været tilfredsstillende. Enkelte medlemsstater har haft færre ansøgninger på bio-ordningerne end forventet, mens der har været større søgning end ventet for støtte til unge landbrugere. Endvidere har flere medlemsstater efterspurgt en fortsat mulighed for en undtagelse fra brakkravet (GLM8), eventuelt ved at tillade dyrkning uden brug af pesticider. Hvad angår processen for ændringer af de strategiske planer forventes det, at medlemsstaterne vil bemærke, at processen har været meget kompliceret og tidskrævende, hvorfor der efterspørges en mere strømlinet proces.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen ser frem til en drøftelse af status for de strategiske planer, idet Kommissionen har godkendt alle medlemsstaters strategiske planer, og en række medlemsstater har fremsendt ændringsforslag hertil i 2023. Det er væsentligt at få erfaringer fra andre medlemsstater for at sikre gennemsigtighed i processen for behandlingen af ændringsforslag til de strategiske planer. Det er samtidigt væsentligt, at Kommissionen fokuserer på, at godkendelsesprocessen for ændringer til de strategiske planer bliver strømlinet og forenklet. Videre finder regeringen det hensigtsmæssigt for gennemførelsen af den fælles landbrugspolitik, at medlemsstaterne årligt får anledning til at drøfte status for de strategiske planer.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 21. april 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 25. april 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 13. april 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg.

7. Markedssituationen for landbrugsvarer KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 5. oktober 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Markedssituationen i EU er forholdsvis stabiliseret i forhold til de foregående to år. Den russiske invasion af Ukraine påvirker dog fortsat markedssituationen for landbrugsvarer på en række områder med prisudsving på fødevarer, foder, handelsgødning og energi. FN-aftalen om eksport af korn via Sortehavet ophørte den 17. juli 2023, og det er fortsat usikkert i hvilket omfang, de andre handelsruter på nuværende tidspunkt kan udligne tabt eksport via FN-aftalen. Polen og Ungarn har indført nationale importforbud for korn fra Ukraine, efter de særlige EU-regler om forbud mod salg af ukrainsk korn i Polen, Ungarn, Slovakiet, Bulgarien og Rumænien udløb den 15. september 2023. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Baggrund

Den generelle markedssituation for landbrugsvarer drøftes normalt hvert kvartal i Rådet (landbrug og fiskeri).

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 10.-11. december 2023 med henblik på orientering fra Kommissionen og udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Ifølge FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisations (FAO) fødevarerprisindeks er de globale fødevarerpriser i oktober 2023 faldet med 0,5 pct. fra september 2023. Dette er 24,5 pct. under det rekordhøje niveau i marts 2022 og 10,9 pct. under oktober 2022. Indekset er drevet af faldende priser på sukker (2,2 pct.), madolie (0,7 pct.), kød (0,6 pct.) og korn (1,0 pct.), mens mejeri stiger (2,2 pct.).

Markedssituationen for korn og proteinafgrøder

Det Internationale Kornråd (IGC) estimerer i sin seneste rapport fra november 2023 en stigning i produktionen for indeværende år 2023/24 på 1,3 pct. sammenlignet med året før. Efterspørgslen på korn forventes at stige med 1,7 pct., primært på grund af stigende efterspørgsel på foder, mens den internationale handel med kornprodukter for tredje år i træk forventes at falde med 4,2 pct. Priserne på kornafgrøder falder fortsat. I november 2023 er de samlede kornpriser faldet med yderligere 2,2 pct. Sammenlignet med 2022 er priserne faldet med 18,5 pct., heraf 26,4 pct. for hvede, 27,3 pct. for majs og 30,3 pct. for byg.

I forhold til situationen i Ukraine har Ruslands invasion haft alvorlige konsekvenser for markedsdynamikken, herunder særligt adgang til dyrkningsområder i russisk besatte områder og risici forbundet med arbejdet og transport af afgrøder. Dette medfører, at der er store usikkerheder forbundet med estimater. Produktionen i Ukraine forventes i indeværende år 2023/24 for flere afgrøder at ligge under niveauet før krigen i 2020/21. Det betyder fald på 4,9 pct. for majs og 16,2 pct. for byg, men en forøgelse på 13,0 pct. for hvede. I forhold til det netop afsluttede produktionsår 2022/23 forventes der i Ukraine en forøgelse af produktionen på 7,05 pct. for hvede, på 4,1 pct. for majs og 1,1 pct. for byg. Ukrainsk eksport forventes fortsat at falde i forhold til før krigen i 2020/21, herunder med 22,8 pct. for hvede, 21,9 pct. for majs og 57 pct. for byg. I forhold til 2022/23 forventes Ukraines eksport at falde med 24 pct. for hvede, 38,6 pct. for majs og 33,5 pct. for byg.

Ukraine er storeksportør af foder til EU, hvor særligt sektorerne for fjerkræ og svin kan påvirkes af ændringer i den ukrainske eksport. Mange afrikanske og nogle mellemøstlige lande får en stor andel af deres korn fra Ukraine, hvorfor krigen har konsekvenser for deres adgang til og prisen på fødevarer. Der forventes derfor fortsat internationalt fokus på den ukrainske eksport via EU's alternative fragtruter.

Kommissionen vedtog den 30. juni 2023 et komitéforslag om yderligere krisestøtte til Polen, Ungarn, Rumænien, Slovakiet og Bulgarien på 100 mio. euro og indgik aftale om garanti for transit af ukrainske landbrugsprodukter gennem disse medlemsstater. Denne aftale udløb den 15. september 2023. Polen og Ungarn har efterfølgende indført nationale importforbud for korn og visse andre landbrugsvarer fra Ukraine, hvilket har fået Ukraine til at anlægge sag mod de tre EU-lande ved Verdenshandelsorganisationen (WTO), hvor konsultationsprocessen fortsat pågår. Slovakiet har også selvstændigt indført et midlertidigt forbud mod import af ukrainsk korn, men har lavet en aftale med Ukraine den 21. september 2023 om at etablere en licensordning for handel med korn med henblik på at ophæve importforbudet, når ordningen er på plads. Polske vognmænd har siden 6. november 2023 blokeret fire grænseovergange mellem Polen og Ukraine i protest mod antallet af ukrainske lastbiler, der bl.a. kører carbotagekørsel i EU. Demonstrationerne forventes forlænget til 3. januar 2023. Demonstrationerne har ifølge Kommissionen medført kø med op mod 20.000 lastbiler.

Kommissionen har den 10. juli 2023 vedtaget krisestøtte på 330 mio. euro til de 22 medlemsstater, som ikke tidligere har modtaget krisestøtte i 2023. Støtten målrettedes producenter, som har oplevet usikkerhed på de omfattede medlemsstaters markeder grundet en række specifikke problemer, herunder

ugunstige vejrforhold, høje inputpriser, inflation, faldende afsætningspriser og eftervirkninger af covid-19 og Ruslands invasion af Ukraine. Danmarks andel heraf er 6,35 mio. euro svarende til 47,3 mio. kr.

Kommissionen har i november 2023 fremsat forslag om ekstraordinær støtte til landbrugssektoren i Grækenland og Slovenien, fordi dele af Grækenland i august og september 2023 blev ramt af skovbrande af usædvanligt omfang og efterfølgende af oversvømmelser, mens Slovenien den 3.-4. august 2023 blev ramt af store mængder regn og kraftig storm, der resulterede i jordskred og oversvømmelser. I begge medlemsstater medførte naturkatastroferne store skader på landbrugsarealerne. Krisestøtten er på i alt 51,7 mio. euro (cirka 385,5 mio. kroner).

Eksport af korn fra Ukraine

Kommissionen fremlagde i maj 2022 en meddelelse om alternative fragtruter ("solidaritetsbaner", KOM (2022)217). Tiltaget havde til hensigt at udbygge alternative fragtruter for korneksport ud af Ukraine, der omgik den russiske flådeblokade i Sortehavet. Det er med tiltaget lykkedes at øge eksporten af korn fra Ukraine. For at styrke de alternative fragtruter fremlagde Kommissionen, Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling og Verdensbanken samt Ukraine, Tjekkiet, Polen, Rumænien, Slovakiet og Moldova den 11. november 2022 en fælles erklæring, hvor der tilsammen mobiliseres 1 mia. euro i perioden 2022-23. Hensigten med de alternative fragtruter var, at landbrugsprodukter fra Ukraine skulle eksporteres bredt til EU og herfra videre til tredjelande. Indtil videre har over 52 mio. ton korn, oliefrø og relaterede produkter forladt Ukraine gennem de alternative fragtruter, som hermed har muliggjort eksport af omkring 60 pct. af Ukraines korn siden krigens begyndelse. De resterende 40 pct. er blevet eksporteret via Sortehavsruterne.

Rusland og Ukraine indgik den 22. juli 2022 aftale med FN og Tyrkiet om eksport af korn fra Ukraine via tre ukrainske havne ved Sortehavet. Aftalen var midlertidig og er gentagne gange blevet forlænget, men udløb den 17. juli 2023. Ukraine har trods russiske trusler om militær indgriben oprettet humanitære korridorer i den vestligste del af Sortehavet, primært for at tillade indespærrede skibe at forlade ukrainske havne. Det er dog fortsat usikkert i hvilket omfang, tiltaget kan udligne den tabte eksport via FN-aftalen. Ukraine har ligeledes øget eksporten via Donaufloden, hvilket dog har fået Rusland til beskyde de ukrainske havne ved Donau og dermed skabt usikkerhed om denne rute. Der er eksporteret mere end 1,3 millioner ton landbrugsprodukter via de humanitære korridorer, siden Sortehavsaftalen udløb i juli 2023.

Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter

I perioden januar-september 2023 er mælkeindvejningen i EU steget 0,5 pct. i forhold til samme periode i 2022. Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter er efter en periode med historisk høje priser på vej ind i en tid med faldende priser. Mælkeprisen lå i december 2022 på 57,4 cent/kg, hvilket historisk er en rekordhøj pris. Den er i september 2023 faldet til 43,5 cent/kg. De faldende priser skyldes vigende efterspørgsel fra forbrugerne. I løbet af efteråret 2023 er der dog sket en væsentlig forbedring af prisen på mejeriprodukter. Medio november 2023 lå prisen på skummetmælkspulver på 262 euro/100 kg. Det er 17 pct. under prisen samme tid i 2022. Smørprisen lå på 508 euro/100 kg, hvilket er 24 pct. under prisen samme tid sidste år.

Markedssituationen for svinekød

I perioden januar-juli 2023 er antallet af slagtninger i EU faldet med 8,5 pct., heraf 18,8 pct. i Danmark. EU's marked for svinekød er præget af høje priser. I løbet af 2023 er priserne steget betydeligt på grund af det faldende udbud og stigende inputpriser. Dog er priserne nu begyndt at falde. I uge 45 er EU-prisen på 212,1 euro/100kg. Det er dog historisk fortsat en høj pris og 7,9 pct. højere end samme tid sidste

år. Den danske notering følger nogenlunde samme tendens. Den danske svinekødssektor er ramt af faldende eksport til Kina. En større del af den danske produktion skal derfor afsættes på EU's indre marked. De danske afregningspriser ligger imidlertid under de øvrige store producentlande i EU. Udbrud af afrikansk svinepest påvirker ligeledes fortsat markedssituationen. Der er mange udbrud blandt tamsvin på Balkan, og den 6. september 2023 blev der konstateret afrikansk svinepest blandt vildsvin i Sverige.

Markedssituationen for oksekød

I perioden januar-august 2023 faldt EU's produktion af oksekød med 4,6 pct. i forhold til samme periode af 2022. I 2023 har prisniveauet generelt været let faldende og var i medio september 2023 på 484,2 euro/100 kg, hvilket er 2,0 pct. lavere end samme tid året før. Dette er dog fortsat betydeligt over gennemsnittet for de seneste tre år. EU's eksport faldt med 0,6 pct. i perioden januar-juni 2023 sammenlignet med tilsvarende periode af 2022. EU's import faldt med 5,9 pct. i perioden januar-august 2023 i forhold til samme periode af 2022.

Markedssituationen for fjerkrækød

Markedssituationen i fjerkræsektoren er karakteriseret ved forholdsvis høje priser. I uge 45 i 2023 var prisen på 262,93 euro/100 kg, hvilket er 0,7 pct. under prisen samme tid sidste år. Begge år har været kendetegnet ved høje priser. EU er fortsat nettoeksportør af fjerkrækød målt både i mængde og værdi. Fugleinfluenza er fortsat et problem for fjerkræsektoren, og flere tredjelande har indført importforbud. I perioden januar-august 2023 steg EU's import af fjerkræ med 10,6 pct. i forhold til samme periode af 2022, mens eksporten i samme periode faldt 2,3 pct.

Eksport generelt

EU's landbrugseksport steg i de første to kvartaler 2023 med 7 pct. i forhold til samme periode 2022. Landbrugsimporten til EU faldt med 10 pct. i samme periode, dog med en stigning i import på 44 pct. for korn og en fordobling af importen af sukker. EU's landbrugseksport var på ca. 229,2 mia. euro i 2022 og ca. 171,4 mia. euro i import, hvilket gav EU et handelsoverskud på landbrugsområdet på ca. 57,8 mia. euro (ca. 430,6 mia. kr.) i 2022. EU's tre største eksportmarkeder var fortsat UK, USA og Kina, som i 2022 udviklede sig med øget eksport til UK og USA på henholdsvis 14,1 pct. og 15,4 pct., mens eksporten til Kina i 2022 faldt med 7,9 pct. I 2022 var EU's tre største importmarkeder Brasilien, UK og Ukraine, som steg med henholdsvis 48,9 pct., 28,5 pct. og 90,6 pct. Ukraine har i 2022 overtaget pladsen fra USA.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om sagen.

Nærhedsprincippet

Der er ikke redegjort for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Der er ikke redegjort for konsekvenser i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag. Der er således ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser af punktet, ligesom beskyttelsesniveauet ikke påvirkes

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer forventer overordnet set yderligere stigninger i produktionsomkostninger for alle sektorer som følge af den aktuelle situation i Ukraine. Krigen har åbenlyse konsekvenser for eksporten

til Rusland og Ukraine, men den medfører også ændringer i fragtruter til øvrige eksportmarkeder og store udfordringer med at sikre forsyningssikkerheden.

På mejeriområdet er indvejrningen i den første halvdel af 2023 steget 1,1 pct. i forhold til samme periode i 2022. Markedssituationen for mælk og mejeriprodukter er efter en periode med historisk høje priser på vej ind i en tid med faldende priser. Mælkeprisen lå i december 2022 på 61,3 cent/kg, hvilket historisk er en rekordhøj pris. Den faldt i juli 2023 til 41,6 cent/kg, som også er prisen i august og september 2023. De faldende priser i det første halve år af 2023 skyldes vigende efterspørgsel fra forbrugerne. I starten af september 2023 lå priserne på skummetmælkspulver 214 euro/100 kg. Det er 40 pct. under prisen samme tid i 2022, og smørprisen lå på 432 euro/100 kg, hvilket også er 40 pct. under prisen samme tid sidste år. Tendensen i første kvartal 2023 viser faldende råvare- og afregningspriser. Dette skyldes både, at indvejrningen er begyndt at stige i EU, men ikke mindst at der er sket et fald i forbruget af mejeriprodukter, da den stigende inflation har medført, at befolkningens leveomkostninger er steget. Råvarepriserne har ligget forholdsvis stabilt de sidste par måneder.

Den danske notering for slagtesvin er ultimo november 2023 på 12,90 kr./kg. Den danske notering har på det seneste indhentet noget af forskellen til de øvrige produktionslande som Spanien, Tyskland Holland og Danmark. Forskellen er dog stadigvæk stor. For smågrisepriserne er situationen en anden. Her er økonomien fortsat rigtig god grundet fortsat god efterspørgsel fra Tyskland og Polen. Den samlede bestand af svin i Danmark ligger ved tællingen 1. oktober 2023 6,0 pct. lavere end for et år siden, men er steget med 1,7 pct. siden tællingen den 1. juli 2023.

Det er fortsat i gruppen "Slagtesvin >50 kg", hvor der kan noteres et kraftigt fald på 12,2 pct. i forhold til for et år siden. Men i forhold til tællingen 1. juli 2022 er bestanden af slagtesvin steget med 4,4 pct.

Avlsbestanden i form af drægtige søer ligger 2,4 pct. lavere end for et år siden. I forhold til tællingen 1. juli er bestanden af drægtige søer faldet med 1,6 pct. Når avlsbestanden nu ved de seneste tællinger i 2023 har stabiliseret sig, skyldes det først og fremmest de høje smågrisepriser og den stærkt forbedrede økonomi i smågriseproduktionen siden årsskiftet.

I USA og Kina er markedssituationen for grisekød her i 2023 helt modsat situationen på EU-markedet. Begge markeder har oplevet en stigning i produktionen af grisekød i år. I Kina er produktionen steget med 3 pct., mens produktionsstigningen i USA begrænser sig til 1 pct. På begge markeder har den hjemlige efterspørgsel i store dele af 2023 haft mere end svært ved at matche udbuddet af grisekød. Dette har indtil nu i 2023 betydet relativt lave svinepriser og medfølgende store underskud for svineproducenterne i de to lande.

Konkurrencen inden for kvægsektoren i EU er stadig hård, hvorfor det er væsentligt at være ekstra opmærksom på de ordrer, der leveres fra de danske producenter. Dansk eksport af okse- og kalvekød er i maj 2023 faldet med ca. 4,5 pct. (målt i tons) sammenlignet med maj 2022. Tallene fra januar-juli 2023 viser, at der i alt blev eksporteret 64.133 danske kvæg, hvilket udgør en stigning op 22,8 pct. i den samlede eksport sammenlignet med januar-juli 2022. Dansk import af okse- og kalvekød samt oksekødsprodukter er faldet med 8,7 pct. i maj 2023 (målt i mio. kr.) sammenlignet med maj 2022, hvilket svarer til en stigning målt i tons på 10,6 pct.

På fjerkræområdet opleves der større grad af protektionisme, hvor både covid-19 og udbrud af fugleinfluenza bruges på en række eksportdestinationer til at lukke for eksport fra Danmark og EU generelt med det formål at øge den nationale selvforsyningsgrad.

EU's fjerkræsektor er bekymret over den stigende import af fjerkrækød og æg fra Ukraine, der siden den fulde told- og kvoteliberalisering den 4. juni 2022 har medført en stigning i importen. Ukraines eksport til EU udgøres alene af fersk og frosset brystkød både til detail og food service og er i direkte konkurrence med EU's produktion af brystkød, som er den værdiskabende udskæring, men afregnes til lavere priser, der forstyrrer markedet og sætter EU's fjerkræproduktion under pres. Dette skyldes bl.a., at den ukrainske fjerkræsektor er fuldt integreret og kan source foder og energi til priser, der ikke afspejler de reelle verdensmarkedspriser. I perioden januar-august 2023 er importen steget med 74 pct. til 166.900 tons sammenlignet med samme periode i 2022. Ses der på effekten af den fulde importliberalisering, fremgår det, at importen fra juni 2022 til maj 2023 er steget med 111 pct. til 221.900 tons sammenlignet med samme periode fra 2021-22. Set i forhold til den oprindelige importkvote på 90.000 tons årligt er der med den nuværende estimerede årlige import på ca. 225.000 tons brystkød uden importtold tale om en væsentlig udfordring for EU's fjerkræsektor. Til sammenligning er der tale om en import svarende til den samlede produktion af brystkød i Danmark, Sverige, Finland og de baltiske lande. Den markante importstigning presser EU's marked for fjerkrækød, idet det ukrainske kød afsættes til væsentligt lavere priser, end der kan produceres til i EU, ligesom den ukrainske fjerkræproduktion ikke er underlagt samme krav til dyrevelfærd, mens det på SPS-området ikke er transparent, hvordan produktionen foregår i øvrigt. Det skal bemærkes, at importen fra andre tredjelands og især Brasilien er steget med ca. 24 pct. Den europæiske fjerkræorganisation AVEC og Polen har anmodet Kommissionen om at undersøge importen fra Ukraine med henblik på at sikre en balanceret import, der ikke skader EU's produktion af fjerkrækød.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) og Danske Sortsejere bemærker, at man overordnet er enige i beskrivelsen af markedssituationen.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række medlemsstater har fortsat stor fokus på udfordringerne som følge af den russiske invasion af Ukraine. Med henvisning til behovet for at understøtte fødevarerforsyningsikkerheden foreslog Frankrig ved rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 under eventuelt en delvis fravigelse fra brakkrevet (GLM 8) i den fælles landbrugspolitik i 2024, hvilket fik opbakning fra en lang række medlemsstater. Kommissionen ville undersøge konsekvenserne af forslaget.

Regeringens generelle holdning

Regeringen arbejder for at underbygge en markedsorienteret og konkurrencedygtig landbrugssektor og et velfungerende indre marked med lige konkurrencevilkår og begrænset og målrettet ekstraordinær støtte. Regeringen arbejder samtidigt for velfungerende international handel, der også kan betyde større robusthed i de globale fødevarerforsyningskæder. Det er vigtigt, at Kommissionen overvåger markedssituationen for landbrugsvarer som følge af Ruslands invasion af Ukraine. Regeringen støtter, at EU understøtter eksport af korn fra Ukraine.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 13. oktober 2023 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 23.-24. oktober 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 5. oktober 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til sektorer for korn og oliefrø i Bulgarien, Polen og Rumænien oversendt til Folketingets Europaudvalg den 22. marts 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om yderligere ekstraordinær støtte til sektorer for korn og oliefø i Bulgarien, Ungarn, Polen, Rumænien og Slovakiet oversendt til Folketingets Europaudvalg den 3. maj 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til landbrugssektorer berørte af særlige problemer, der påvirker landbrugsproducenternes økonomiske levedygtighed, oversendt til Folketingets Europaudvalg den 30. juni 2023.

Grundnotat om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om ekstraordinær støtte til landbrugssektorer til de landbrugssektorer i Grækenland og Slovenien, der er påvirket af naturkatastrofer, er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 22. november 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.